

Sigitas Narbutas

ALBERTO KOJALAVIČIAUS ŠVENTASIS
LIETUVOS DIDŽIOSIOS KUNIGAİKŠTIJOS
BEI JAI PRIKLAUSANČIŲ PROVINCIJŲ
GIMINIŲ IR HERBŲ VARDYNAS: PAŽINTIS SU
KILMINGAISIAIS NUO KAČANO IKI KVASO

Šia publikacija pratęsiama pažintis su vienu iš reikšmingiausių, iki šiol nespausdintų Alberto Kojalavičiaus-Vijūko kūrinių, o būtent *Sacer nomenclator familiarum et stemmatum Magni Ducatus Lituaniae et provinciarum ad eum pertinentium*¹. Kaip minėta pirmoje vertimo publikacijoje, XVII a. vidurio perrašas, atliktas greičiausiai paties autoriaus, šiandien saugomas Lenkijos nacionalinio muziejaus Čartoriskių bibliotekoje Krokuvoje. Be jo, ten pat saugomas XVII a. antros pusės šio veikalo nuorašas, sprendžiant iš proveniencijų, bent jau iki XVIII a. vidurio buvęs Vilniaus jėzuitų akademijoje², ir dar vienas vėlesnis jo nuorašas³. Be jo, ten esama Lietuvos herbyno siauresnės

¹ Pirmoji publikacija: Sigitas Narbutas, „Alberto Kojalavičiaus *Šventasis Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos bei jai priklausančių provincijų giminių ir herbų vardynas: pažintis su kilmingaisiais nuo Cebulkos iki Čiževskio*“, in: *Senoji Lietuvos literatūra*, kn. 27: *Albertas Vijūkas-Kojalavičius iš 400 metų perspektyvos*, 2009, p. 437–488.

² *Nome[n]clatura familiarum ducalium, senatoriarum, ac equestrium per M[agnum] D[ucatum] Lit[huaniae] possessiones habentium, praecipue quaru[m] mentio aliqua fit in varijs monumentis*, rankraščio dydis: 33,5x19,5 cm, jo apimtis: 192 p., sukūrimo laikas: XVII a. antra pusė; jis saugomas: CzB – 2217 IV, jo mikrofilmas: BN – Mf. 17607. Žinių apie jį esama: *Katalog rękopisów Biblioteki Czartorskich w Krakowie: sygnatury 2001–2300*, pod redakcją Janusza Nowaka, opracowali Janusz Nowak [i in.], Kraków: Muzeum Narodowe w Krakowie, 1999, p. 322. Rankraštyje esama tokių proveniencijų: P[atris] Dominici Rudnicki [Societatis] Jesu 172[1]; Sub litera M Bibl[iothecae] Nov[iciatus] Viln[ensis] S[ocietatis] J[esu] inscript[um] [...] 1748.

³ *Herbarz litewski Kojalowicza*, t. 1, lot. k.; 39x24,5 cm; 215 lap.; XIX a. pr.; CzB – 1741 IV, BN – Mf. 23518; apie jį: *Katalog rękopisów Biblioteki Czartorskich w Krakowie: sygnatury 1682–2000*, opracował Marian Kukiel, uzupełnił, przygotował

apimties originalaus teksto lenkų kalba⁴, kurį XIX a. pabaigoje išleido Pranciškus Piekosiński, ir kelių lenkiško veikalų nuorašų.

Pažinčiai su Kojalavičiaus *Vardynu* pasirinkome tekstus, sudėtus prie dar vienos – prie „K“ – raidės. Taip pasielgėme neatsitiktinai. Ši herbyno dalis yra viena iš didžiausių, todėl geriau už kitas parodo Kojalavičiaus darbo ir teksto ypatumus. Joje pateikiami ne didikų, o bajorų giminių apibūdinimai, todėl čia daugiau nei kitur pateikiama unikalios, retos, vertingos informacijos apie paskiras šeimas ir asmenis. Reikšmingu dalyku pasirodė ir ta aplinkybė, kad šioje dalyje aprašant kai kuriuos Žalgirio mūšio amžininkus ši pergalė minima, pateikiant jos vertinimą ir duodant kitokios informacijos, apibūdinančios ne tiek Žalgirį, kiek Kojalavičiaus pažiūras į šį mūšį.

Rengiant vertimą spaudai, stengtasi perteikti formaliąsias originalo ypatybes. Kojalavičiaus tekstas užrašytas trimis skiltimis. Vidurinioji – plačiausia, o kairioji ir dešinioji – siauresnės. Pastarosiose abėcėlės tvarka buvo įrašomos pavardės, kartais įterpiami genealoginiai medžiai, herbų piešiniai ar kokie nors papildymai bei nuorodos. Redakcinių taisyčių, taip pat papildymų esama ir vidurinėje skiltyje. Verčiant tuos dalykus stengtasi perteikti pasitelkus dvejopus ženklus: apostrofą (') ir žvaigždutę (*). Apostrofu šiame vertime žymimi redakciniai taisymai, papildymai, paskiri žodžiai ir frazės, esančios toje pačioje vidurinėje skiltyje virš eilutės, po ja, pildomos ar taisomos vietos kairėje ar dešinėje pusėje. Žvaigždute žymimi analogiški intarpai, esantys ne tekstinėje, o kairėje ar dešinėje skiltyje.

Kojalavičiaus *Vardyno* vertimą į lietuvių kalbą parėmė Valstybinė lietuvių kalbos komisija, už tai jai nuoširdžiai dėkojame.

do druku, zredagował i poprzedził przedmową Adam Homecki, Kraków: Muzeum Narodowe w Krakowie, 1988, p. 77; *Herbarz W.X.L. Kojalowicza*, t. 2, lot. k.; 32,5x20,5 cm; 225 lap.; XVIII a. pab.; CzB – 1741 IV. Apie jį: *Katalog rękopisów Biblioteki Czartoryskich w Krakowie*: sygnatury 1682–2000, p. 77.

⁴ *Compendium czyli O klejnotach*, rankraščio dydis: 21,5x16,5 cm, jo apimtis: 218 lap., sukūrimo laikas: XVII a.; jis saugomas: CzB – 1740 II, mikrofilmas: BN – Mf. 23517. Žinių apie jį esama: *Katalog rękopisów Biblioteki Czartoryskich w Krakowie*: sygnatury 1682–2000, p. 76.

[p. 1]

Sergstint šventiesiems angelams, Lietuvos sargams
ir
globojant šventiesiems jos globėjams

Šventasis
Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos
bei
jai priklausančių provincijų
giminių ir herbų
vardynas

Surinktas ir iš eilės sudėtas
tėvo Alberto Kojalavičiaus-Vijūko SJ, šventosios teologijos daktaro,
buvusio jos ordinarinio profesoriaus
Vilniaus universitete,
ilgamečiu darbu

Perrašytas 1658 metais

Didesnei geriausiojo ir didžiausiojo [pono?] Dievo šlovei ir
nekaltai pradėjusiosios Švenčiausiosios Mergelės Marijos garbei⁵

⁵ Orig. antraštinio lapo apačioje esama dviejų vėlesnių įrašų. Kairėje pusėje lenkiškai užrašyta: „nurašyti visą antraštę“. Dešinėje pusėje esantis lotyniškas įrašas ilgesnis: „Mokyčiausio autoriaus autografas. Panaikinus [Jėzaus] Draugijos ordiną 1773 m., jis buvo atgabentas į Varšuvą iš Vilniaus akademinės kolegijos archyvo ir padovanotas karaliui mano, A.N.E.C.S.“ Santrumpa dar paaiškinta skliausteliuose: „Adomas Naruševičius, Smolensko vyskupas koadjutorius“.

K		
Kačanas	Žiūrėk prie Nalenčo [herbo] Kočano.	
Kačanovskis	<u>Laurynas Kačanovskis</u> , Pinsko pilies viršininkas, paprastai tariant gorodničius, 1616 m. to paties pavieto išdininkas. <u>Aleksandras ir Jonas Kačanovskiai</u> iš Vilniaus vaivadijos [minimi] tarp balsavusiųjų už Joną Kazimierą.	
Kačinskis	<u>Andrius Kačinskis</u> 1648 m. buvo Vilkmergės pilies [teismo] raštininkas. <u>Jonas ir Nikodemus Kačinskiai</u> [minimi] tarp balsavusiųjų už <u>Joną Kazimierą</u> iš Vilniaus vaivadijos. Jų herbas turi būti <u>Pomianas</u> , tai yra Tauro Galva raudoname lauke, persmeigta Kalaviju; ant šalmo – užsimojusi Kalaviju Šarvuota Ranka.	[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]
Kalenikas Kalenickis	Kalenikas Miškevičius [gyveno] Kijevo kunigaikščių Švitrigailos ir Vladimiro [laikais]. Kijevo žemės senato vadovas. Tiškevičių, Okuškę [ir] Getautaičių giminių pradininkas ¹ . Kai kurie jo palikuonys vadinasi Kalenickiais, todėl jų herbas yra toks pats kaip Tiškevičių, o būtent <u>Leliva</u> .	[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]
Kalečickis	‘Motiejus Kalečickis iš Monkolino, Vilniaus kanaaninkas, Trakų prepozitas 1558 m. Jo herbas – <u>Kotvičas</u> : raudoname lauke balta Juosta.’ <u>Kalečickiai</u> gyvena Brastos [vaivadijoje; pavardę gavo] nuo Kalečicų valdos. Tarp Vladislavo IV balsuotojų – <u>Jonas, Dovydas, Andriejus Kalečickiai</u> ; tarp Jono Kazimiero – Jonas, Kristupas Vasilijus, Danielius, Andriejus, Stanislovas, Jurgis, Maksimilijonas, ŠKD dvariškis stalininkas. <u>Kalecickis Sušinas</u> .	

¹ Orig.: *auctor familiae Tyszkiewicziorum, Okuszkonū, Gietultdorū.*

Kamenskis	<p>Kamenskiai – lenkų giminė; į Lietuvą atvyko iš Dobrynės. Turi <u>Naktikovo</u> herbą su pridėtu Pasagoje Kryžiumi.</p> <p>Iš pradžių į Lietuvą Žygimanto Augusto laikais atsikėlė <u>Simonas</u> Kamenskis su broliu ir įsikūrė Mstislavlio vaivadijoje. Jis buvo Mstislavlio vėliavininkas; 1563 m. Lietuvos luomų vardu buvo paskirtas pasiuntiniu tartis dėl unijos sutarties sudarymo. [Simono] būta narsaus kario, [kariavusio] prieš maskėnus [ir] vadovavusio ne tik kuopoms, bet ir pulkams.</p> <p><u>Simono</u> brolis <u>Jonas Kamenskis</u> – narsus karys. Paliko tris sūnus: <u>Vladimirą</u>, <u>Aleksandrą</u> [ir] <u>Severiną Kamenskis</u>.</p> <p>Vladimirui ir jo žmonai Sapiegaitei gimė <u>Jonas Kamenskis</u>, Mstislavlio kaštelionas. Valdant Žigimantui III, jis atliko komisiją pasienyje su Maskvos valstybe. Įtvirtinimais sustiprino <u>Mstislavį</u>. Su negausiu raiteliu būriu atmušė 4 tūkstančius maskėnų, puolusių Mstislavį.</p> <p>Mstislavlio kašteliono Jono Kamenskio sūnūs: <u>Vladimiras Kamenskis</u>, Mstislavlio vėliavininkas ir gorodničius, ir <u>Petras Kamenskis</u>, kuopų vadas, *Brahino laikytojas*.</p> <p><u>Žygimantas Kamenskis</u> minimas 1578 m. kaip Žemaičių Kunigaikštijos išdininkas.</p> <p>N. <u>Kamenskis</u>, kuopos vadas, maskviškių užmuštas 1579 m. per Sokolo pilies puolimą.</p> <p><u>Stanislovas Kamenskis</u>, 1613 m. paskirtas teisėju į Iždo Tribunolą.</p> <p><u>Žygimantas Kamenskis</u>, 1632 m. paskirtas nuo Respublikos per konvokaciją į pinigų taisymo [komisiją].</p>	[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]
-----------	--	--

	<p><u>Tarp balsavusiųjų už Vladislovą IV</u> minimi: iš Vilniaus vaivadijos – <u>Jeronimas Kamenskis</u>, iš Naugarduko – <u>Aleksandras Kamenskis</u>, iš Brastos – <u>Laurynas Kamenskis</u>, iš Mstislavlio – <u>Jonas Kamenskis</u>, iš Minsko – <u>Dovydas Kamenskis</u>.</p> <p><u>Tarp balsavusiųjų už Joną Kazimierą</u> – <u>Jonas, Teodoras, Prakapas</u> iš Mstislavlio [vaivadijos].</p>	
[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]	<p><u>Kaminskiai</u> Naugarduko vaivadijoje turi herbe Strėlę, kaip [antai] <u>Kristupas Kaminskis</u>, Naugarduko pastalininkis.</p> <p>N. Kaminskis – Naugarduko kardininkas.</p>	Kaminskis
	<p>Andriejus Kanimieras, Slanimo kardininkas, – Slanimo [paviete].</p>	Kanimieras
	<p>Kunigaikštis <u>Andriejus Kapusta</u>, Braclavo kaštelionas, [paminėtas] 1567 m. Livonijos inkorporacijos į Lietuvą privilegijoje. Sūnus – kunigaikštis <u>Timotiejus Kapusta</u>, Ovručo seniūnas; jo sesuo ištekejo už Smolensko vaivados Filono Kmitos.</p>	Karačanas Kapusta
[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]	<p><u>Mikalojus Karačanas</u>, LDK rūmų maršalka, 1588 m. nuo Lietuvos luomų buvo pasiūstas pas Lenkijos karalių Zigmantą III. Nežinau, ar tai pačiai giminei priklauso <u>Strigaila Karičėnavičius</u>, kuris pasirašė 1401 m. unijos [aktą].</p> <p><u>Karosas</u> turi <u>Dombrovos</u> herbą: baltą Pasagą su trimis aukso Kryžiais mėlyname lauke; ant šalmo – Strėlės pervertas Sparnas.</p> <p>Iš Trakų vaivadijos už Vladislovą balsavo <u>Aleksandras Karosas</u>, o už Joną Kazimierą iš [tos pačios] Trakų [vaivadijos] – <u>Aleksandras ir Mikalojus Karosai</u>; iš Naugarduko – <u>Samuelis Karosas</u>.</p>	Karačanas Karičėnavičius Karosas Karosevičius

<p>[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]</p>	<p><u>Iš Brastos</u> [vaivadijos] už Vladislovą – <u>Jurgis Karosevičius-Tokačevskis</u>, už Joną Kazimierą – <u>Jonas Karosevičius-Tokačevskis</u>.</p> <p>Aleksandras Karčevskis [minimas] tarp balsavusiųjų už Joną Kazimierą iš Naugarduko.</p> <p><u>Vladislovas Karenga</u>, Trakų iždininkas. Jo sūnus Mykolas².</p> <p>Mykolas <i>de Quarto</i> Karenga balsavo³ už Joną Kazimierą iš Vilniaus vaivadijos. 'Herbas – nuosavas <u>Janina</u>: du įstrižai [sudėti] balti laukeliai prieš du [įstrižai sudėtus] pilkus, kaip yra [šachmatų lentoje]'⁴.</p> <p>Karlinskiai – lenkų giminė. <u>Martynas Karlinskis</u> po ilgos tarnybos [kariuomenėje] gavo valdų Smolensko [vaivadijoje], vedė Sakalinskaitę ir ten įsikūrė. Smolensko vėliavininkas. Mokytas ir narsus vyras. 1628 m. seime buvo paskirtas išmokėti algų Livonijos kariuomenei. 1632 m. per Vladislavo IV elekciją buvo deleguotas pasirašyti [su karaliumi] susitarimų nuostatų.</p>	<p>Karčevskis</p> <p>Karenga</p> <p>Karlinskis</p>
<p>[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]</p>	<p>Okolskis p. 351 prie <u>Ilgovskio</u> pamini, [pasirėmęs] Paprockiu, Žemaičių Kunigaikštijoje gyvenančius <u>Karnickius</u>⁵.</p>	<p>Karnickis</p>

² Vėlesnis priedašas ta pačia ranka iš dešinės pusės toje pačioje eilutėje.

³ Originalo dgsk. forma *suffragati sūt* rodo, kad autorius kalba apie kelis asmenis, t.y. Mykolą ir galbūt aukščiau paminėtą Vladislovą.

⁴ Frazė įrašyta iš dešinės pusės pagrindinėje skiltyje ta pačia ranka; į kairę nuo šios frazės pavaizduotas netaisyklingo kvadrato formos herbinis skydas. Tokį patį herbą *Karenga* randame Tadeuszo Gajlio sąvade, žr.: Tadeusz Gajl, *Herby szlacheckie Rzeczypospolitej Obojga Narodów*, Gdańsk: L&L Pozkał, 2003, p. 92.

⁵ Bartosz Paprocki, *Gniazdo Cnoty / Skąd Herby Rycerstwa sławnego Krolestwa Polskiego / Wielkiego Księstwa Litewskiego / Ruskiego / Pruskiego / Mazowieckiego / Smudzkiego / y infzych Państw do tego Krolestwa należach Książąt / y Pánów / początek*

<u>Karnevskis</u>	Žygimantas <u>Karnevskis</u> . Jo sūnus, taip pat <u>Žygi-</u> <u>mantas</u> , buvo 1611 m. seime paskirtas revizoriumi [įvertinti] Gaižuvos girią ⁶ Žemaitijoje.	
Karnikovskis	Karnikovskiai – Brastos [vaivadijoje]. Herbas – <u>Labėdz</u> , Gulbė.	
Karpis	<u>Karpiai</u> – sena ir žymi giminė Gardino pavieta 'ir Žemaičių Kunigaikštijoje'. *Jų herbas yra trys Žvaigždės dangaus mėlio spalvos lauke; ant šalmo – 4 stručio Plunksnos. Taip aš savo akimis regėjau Replios bažnyčioje ⁷ ant Valkavisko maršalkos Juo- zapo Karpio antkapio. [Jų] giminė ir herbas yra iš Italijos. Vieni gyvena Žemaitijoje, kiti – Palen- kėje ir prie Gardino. ^{8*} Maskvos dokumentuose minimas <u>šKD rūmininkas Jonas Karpis</u> , Maskvos pasiuntinybės priėmimo 1566 m. vadovas. Skaičiau kažkur minint <u>Steponą ir Petrą Karpį</u> .	[Tekstinėje dalyje šioje vietoje her- bo piešinys]

fwoy máiq, W Krakowie: 3 Drukarniey Andrzeiá Piotrkowczyká, 1578, p. 1197: „Karniccy w 3mudzi tegoż Kleynotu vzywáią Dom 3acny“ (naudotasi Čekijos nacionalinės bibliotekos egzemplioriumi, Národní knihovna České republiky (toliau NK) – 65 C 562; taip pat žiūrėtas defektuotas egzempliorius (be lenkiškiosios dalies), saugomas Lietuvos literatūros ir tautosakos institute (toliau LLTI), B 703); Szymon Okolski, *Orbis Polonus, splendoribus cæli, triumphis mundi, pulchritudine amantium, decore aquatiliū, naturæ excellentia reptiliū, condecoratus, in quo antiqua Sarmatarum gentilitia, pervetustæ nobilitatis Polonæ insignia, vetera & noua indigenatus meritorum præmia & arma, specificantur & relucet*, nunc primū, vt Latinitati consecratus, ita claritate & veritate perfpiciuus, auctore p. fr. Simone Okolski, s. th. bacc. Ordinis Prædic. prouinciæ Ruffiæ, priore Cameñ. & illustriff[imi] Potocij campiductoris Regni, ordinario concionatore, t. 1, Cracoviae: In officina typographica Francisci Cæsarij, 1641, p. 351: „Karniccij in Samogitia ijsdem armis famam nomenq₃ fuum coronant“ (naudotasi egzemplioriumi NK – XXII B 190; taip pat žiūrėtas Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos (toliau LMAVB) egzempliorius L-17/2-189).

⁶ Orig.: *Syluarū Goyzensium*.

⁷ Orig.: *in templo Replensi*. Replia – vietovė šių dienų Gardino apskrityje, Valkavisko parapijoje.

⁸ Paskutinės dvi frazės užrašytos lenkiškai (vert. past.).

Karskis	<p><u>Stanislovas Karpis</u> – tarp balsavusiųjų už Vladislovą IV iš Trakų vaivadijos.</p> <p>Juozapas Karpis – Valkavisko maršalka. Jo <u>sūnus Steponas</u>.</p> <p>Jonas – Valkavisko maršalka; paliko sūnų. Jo brolis – Petras. Petro sūnus – Juozapas, Belsko pakamaris; *žmona – Sapiegaite*.</p> <p><u>Karskius</u> mini Okolskis ‘p. 573’ prie <u>Radvano herbo</u>⁹. Lenkų giminė. *[Herbo] laukas raudonas, Vėliava – geltona.*</p> <p><u>Petras Karskis</u>, įžymus Livonijos karo [metų] kuopų vadas, paėmė į žmonas <u>Simono Korsako</u> dukterį [ir] apsigyveno Lietuvoje.</p> <p><u>Jeronimas Petraitis Karskis</u> – šis su Daugirdaite susilaukė keturių sūnų.</p> <p><u>Stanislovas Karskis</u> per Livonijos karą buvo rotmistras; vėliau per mūšį su kazokais žuvo prie Perejaslavo. <u>Jonas Karskis</u>; <u>Venclovas ir Steponas Karskiai</u>.</p>	[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]
Kavačinskis Kavečinskis	<p>Okolskis nedaro skirtumo tarp <u>Kavačinskio</u> ir <u>Kavečinskio</u>, nurodo juos atvykus iš Prūsijos ir turint <u>Ostojos herbą</u>¹⁰. Jis mini <u>Aleksandrą Kavečinskį</u>, Vilkmergės pakamarį, 1632 m. buvusį pasiuntiniu per konvokaciją ir Vladislovo IV elekciją. ~~Bet buvo~~ pakamaris <u>Kavečinskis</u> Mano laikais gyveno <u>Minsko pakamaris Kavečinskis</u>.</p>	[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]
Kavatmonas	<p><u>Valčka Ka’vatmonas</u>, tai yra Kavotmononis, arba Kavotmonaitis, su broliais pasirašė po 1401 m. unija.</p>	

⁹ Szymon Okolski, *Orbis Polonus*, t. 2, Cracoviae: In officina typographica Francisci Cæsarii, 1643, p. 573. Kojalavičius perteikė didesnio straipsnio apie Karskius iš nurodytos Okolskio vietos santrauką.

¹⁰ Szymon Okolski, *Orbis Polonus*, t. 2, p. 375.

Kendžežavskis	<p><u>Kendžežavskiai</u>. 'Mikalojus <u>Petras Kendžežavskis</u> – Slanimo vaiskio Stepono tėvas.' <u>Steponas Kendžežavskis</u> – Slanimo vaiskis, paskui žemės teisėjas. Jo su Bžostovskaite sūnus – <u>Konstantinas Kendžežavskis</u>, [gyvenantis] Slanimo paviete. *Novina* <u>dangaus mėlio spalvos lauke</u>. Ant šalmo – Šarvuota Koja su Pentinu.</p>	[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]
Kensovskis	<p><u>Kensovskiai</u> – giminė, kilusi iš Prūsijos; turi <u>Rožės</u> arba <u>Porajaus</u>, herbą. Jų [giminės] protėvis į Prūsiją atkeliavo iš Meiseno¹¹ [ir] vadinosi <u>de Bautzen-dorff</u>. Su karaliumi Kazimieru jis prieš kryžiuočius atvedė penkis tūkstančius vokiečių kareivių; nuo tada gavo Prūsijoje penkis valsčius.</p> <p><u>Albertas Kensovskis</u> – Gdansko kaštelionas. Jo sūnūs: <u>Kazimieras</u>, <u>Kristupas</u>, <u>Andrius</u>, <u>Karolis</u> Kensovskiai.</p> <p><u>Aleksandras Kensovskis</u> – Olivos abatas; kitas <u>Albertas</u> – <u>Krasnosiolo seniūnas</u>¹²; jis turėjo sūnų <u>Joną</u>, [irgi] <u>Krasnosiolo seniūną</u>.</p> <p><u>Kristupas Kensovskis</u> – jis minimas tarp balsavusiųjų iš Vilniaus vaivadijos už <u>Joną Kazimierą</u>. Turėjo sūnus <u>Jurgį</u> ir <u>Boguslavą</u>.</p>	[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]

[p.] 156

[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]	<p><u>Kęstartai</u> – sena giminė Žemaitijoje ir Lietuvoje; turi nuosavą herbą raudoname lauke, kurį čia pa-vaizdavau.</p>	Kęstartas
--	--	-----------

¹¹ Orig.: *ex Misnia*.

¹² Orig.: *Capit. Krasnosielensis*. Vietovardis neidentifikuotas, nes vietovių tokių pavadinimu esama nemažai dab. Lenkijos, Baltarusijos, Ukrainos, taip pat Lietuvos teritorijose.

¹³ Orig.: *ad pretia rerum taxāda*.

	<p><u>Sebastijonas Kęstartas</u> – Dirvėnų seniūnas, Žemaičių žemės teisėjas 1598 m., pasiūstas bylinėtis dėl Kuršo sienų. 1601 ir 1609 m. [jis buvo paskirtas] taisyti LDK įstatymų.</p> <p><u>Jonas Kęstartas</u> – 1627 m. komisaras prekių kainoms nustatyti¹³. 1631 ir 1633 m. – Iždo Tribunolo teisėjas. 1632 m. [minimas] tarp balsavusiųjų už Vladislovą IV iš Žemaičių Kunigaikštijos; Sedos ponas.</p> <p><u>Samuelis ir Mikalojus Kęstartai</u> [paminėti] Žemaitijos bajorų surašyme 1621 m.</p> <p><u>Aleksandras ir Žemaičių vaisks Sebastijonas Kęstartas</u> – tarp balsavusiųjų už Joną Kazimierą. Šis paskui</p> <p>Kybartai – Žemaitijoje. <u>Stanislovas Kybartas</u> – bajorų surašyme 1621 m.</p> <p>Lenkų giminė. Pirmasis Lietuvoje buvo N. Kelčevskis, Stakliškių seniūnas. Jis su pakanclerio Paco seserimi susilaukė Andriaus, Mikalojaus ir Jono. Pirmi [vaikai] mirė jaunystėje.</p> <p><u>Jonas Kelčevskis</u> buvo Kauno žemės raštininkas; mano retorikos studentas.</p> <p><u>Kelpšos</u> – Žemaičių bajorai. Apie 1621 m. Žemaičiuose [paminėtas] <u>Juozapas Kelpša</u>.</p> <p><u>Jurgis Kelpša</u> – Piltenės kanauninkas.</p> <p><u>Dovydas Keniška</u> – tarp balsavusiųjų iš Vilniaus vaivadijos už Joną Kazimierą.</p> <p><u>Albertas Kerbedis</u> – Žemaitijoje.</p> <p><u>Lukas Kercinskis</u> – tarp balsavusiųjų iš Brastos [vaivadijos] už Joną Kazimierą.</p>	<p>Kybartas</p> <p>Kelčevskis</p> <p>Kelpša</p> <p>Keniška</p> <p>Kerbedis</p> <p>Kercinskis</p>
--	---	--

	<p>Kerdiejaus pavardė pasitaiko įvairiose giminėse. '[Jų herbe] turi būti 3 baltos Lelijos žydrame lauke per vidurį [viena virš kitos?]'¹⁴</p> <p>Juos neskirstydamas p. 379 pamini Okolskis, kalbėdamas apie Kerdiejų giminės apskritai pradininką, Perekopo totorių karaliuko sūnų, kuris apsigyveno Lietuvoje ir Prancūzijos karaliaus buvo apdovano- tas herbu¹⁵. [Okolskis] <u>mini šiuos</u> [asmenis].</p> <p><u>Jurgis Kerdiejus</u> – Lvovo kaštelionas, paskui Pa- lenkės vaivada.</p> <p><u>Kerdiejus-Dzinsa</u> – Chelmo kaštelionas.</p> <p><u>Kerdiejus-Kozinskis</u> – Voluinės kaštelionas. <u>Ker- diejus-Čapličius</u> – Kijevo kaštelionas.</p> <p><u>Kerdiejus-Hoskis</u> – Aleksandro laikais nužudytas totorių. <u>Kerdiejus</u> – LDK kaštelionas.</p> <p><u>Laurynas Kerdiejus</u> – Kijevo kaštelionas, Ovručo seniūnas, [karaliaus] Stepono laikais kovėsi prie Gdansko *ir Velikije Lukų*.</p> <p><u>Prokopas Kerdiejus</u> – Lauryno sūnus, nužudytas Gorinine¹⁶.</p> <p><u>Venclovas Kerdiejus</u> – Voluinės vėliavininkas. Gri- galiaus [sūnus] Romanas išsilavinimą gavo Prancūzi- joje. Jis buvo kuopos vadas prie Smolensko, Stolicos; paskui – Kijevo pakamaris, Vladimiro seniūnas. <u>Šitiek Okolskis.</u></p>	Kerdiejus
--	--	-----------

¹⁴ Taip vertėme frazę, perskaitytą kaip: „Debent esse 3 Lilia in medio cāpo cæruleo alba [vnum sub alio?]“, plg.: Szymon Okolski, *Orbis Polonus*, t. 1, p. 375: „Est clypeus per medium in longum linea fectus, partem dextram cæruleam gerit, in qua lilia alba tria per ordinem, vnum felicitet fub alio ponuntur“.

¹⁵ Taip yra *ibid.*, p. 379–380.

¹⁶ *Ibid.*, p. 380: „Procopius filius eius in exteris nationibus Patriæ educatus, in Iudiciis Tribunal. magna virtutis specimina ostendit, demum pro Patria ad Orinimum aut Oriiouum gloriofam mortem oppetiit“.

<p>Šitiek Okolskis; prie to reikia pridėti.</p> <p><u>Grigalius Kerdiejus</u> – palaikydamas Lietuvos didžiojo kunigaikščio Žygimanto pusę jis [kovėsi] prieš valdžios siekusį Švitrigailą, sumušė priešą kariuomenę ir paėmė į nelaisvę kariuomenės vadą Nosą.</p> <p><u>Kerdiejai</u>, praminti <u>Radzivonovskiais</u>, turi herbe dvi įkypai sukryžiuotas Katapultos letis raudoname lauke. Mano laikais iš šios giminės gyveno du įžymūs vyrai, tikri broliai –</p> <p><u>Jonas Kerdiejus</u> – Ašmenos vaisksis ir pilies teisėjas, 1623 m. buvęs komisaru pinigams taisyti. Paskui jis [tapo] Ašmenos žemės raštininku. 1629 m. jis buvo komisaru išmokėti [algas] kariuomenei, o 1630 m. – Iždo Tribunolo teisėju.</p> <p><u>Vladislovas Kerdiejus</u> – Gardino pastalininkis ir paseniūnis, ŠKD sekretorius, vėliau – Gardino maršalka, Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos kanceliarijos viršininkas; už išskirtinius talentus būdamas malonus bajorams, jis per seimą būdavo bajorų suolo maršalka.</p> <p><u>Jeronimas Kerdiejus</u> – iš Jėzaus Draugijos, plačiai žinomas vyras.</p> <p><u>Eustachijus Kerdiejus</u> – Gardino vėliavininkas. Iš pradžių jis buvo ŠKD rūmų stalininkas, Rosės seniūnas¹⁷, vėliau – Gardino vėliavininkas, paskui – Smolensko kaštelionas, o galiausiai – Žemaičių kaštelionas. Jis paliko kelis sūnus; vyriausias iš jų – Gardino vėliavininkas <u>Kerdiejus</u>, ŠKD rūmininkas.</p> <p>Tarp balsavusiųjų už Vladislovą IV minimas <u>Jokūbas Kerdiejus</u> iš Minsko [vaivadijos], o tarp balsavusiųjų už</p>	<p>[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]</p>
--	---

¹⁷ Orig.: *Capitan. Rosiensis*. Šio fakto Kojalavičius nebepakartojo lenkiškame herbyno tekste, žr.: Ks. *Wojciecha Wijuka Kojalowicza Herbarz rycerstwa W.X. Litewskiego tak zwany Compendium czyli O klejnotach albo herbach których familie stanu rycerskiego w prowincyach Wielkiego Xięstwa Litewskiego zażywiają*: Wydanie „Herolda Polskiego“, W Krakowie: W drukarni „Czasu“, 1897, p. 25.

[Kerla]	<p>Joną Kazimierą – <u>Kazimieras Jonas Kerdiejus</u> iš Trakų. <u>Kerdiejai</u>, praminti <u>Grečinomis</u>, priklauso tai pačiai giminei, kaip ir Vainos, ir turi Trimitų herbą. <u>Kazimieras Kerdiejus-Grečina</u> – Pinsko žemės teisėjas, [paminėtas] tarp balsavusiųjų už Joną Kazimierą.</p> <p><u>Kerlos</u> – saksų giminė. Ji iš Saksonijos atkeliavo į Prūsiją, iš jos – į Lietuvą. Dabar herbe ant žydro lauko ji turi tris Liūto Galvas, leidžiančias ugnį į viršų; ant šalmo karūnos yra du į viršų nukreipti medžiokliniai Trimitai, sudėti kryžmais, arba tarpusavyje sudarantys kryžį; [Trimitų] žiedai ir jungtys – sidabrinės. Taip yra išspausdinta pas ‘Paprockį <i>Dorybės lizde</i>’¹⁸ [?].</p> <p><u>Liudvikas Kerla</u> – imperatoriaus Rudolfo rūmininkas ir <u>riteris</u>, kilęs iš Saksonijos. Kai jis dvikovoje [nugalėjo] įžymų prancūzų grafą, kuris herbe turėjo ugnį leidžiančią Liūto Galvą, tai per to paties imperatoriaus karūnaciją buvo pakeltas į riterius su juosta¹⁹ [ir pats] gavo tą herbą, o jo giminės herbas buvo perkeltas (du kart) ant šalmo. Jo sūnūs <u>Motiejus</u> ir <u>Albertas</u> atkeliavo kariauti į Prūsiją.</p> <p><u>Motiejus Kerla</u>, <u>Liudviko</u> [sūnus], 1344 m. buvo nukautas per mūšį lietuvių.</p> <p><u>Albertas Kerla</u>, <u>Liudviko</u> [sūnus], kariavo kariavo, vadovaujamas Henriko iš Kniprodės, kaip matyti iš 1354 m. privilegijos. Jis apsigyveno Prūsijoje, vedė žmoną [ir su ja] susilaukė <u>Henriko</u>, <u>Mykolo</u> [ir] <u>Liudviko</u>.</p>	[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys] [Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]
---------	---	---

¹⁸ Turėtame *Dorybės lizdo* egzemplioriuje, saugomame Čekijos nacionalinėje bibliotekoje, tokio herbo nėra (žiūrėta 2009 X 26); nėra jo nė LLTI defektniam egzemplioriuje (žiūrėta 2010 VII 21).

¹⁹ Orig.: *Eques Aurat, creat*. Tą pačią informaciją Kojalavičius pateikė ir lenkiškame herbyne, žr.: *Ks. Wojciecha Wijuka Kojalowicza Herbarz rycerstwa W.X. Litewskiego tak zwany Compendium*, p. 218.

	<p><u>Mykolas ir Liudvikas Kerlos</u>, Alberto sūnūs, buvo nukauti 1410 m. tame mūšyje, kuriame Vladislovas Jogaila nugalėjo kryžiuočius.</p> <p><u>Henrikas Kerla</u> – kai, ilgąmet išstarnavęs kryžiuočiams, jis nei už savo paties nuopelnus, nei už tuos, už kuriuos kryžiuočiai buvo skolingi tėvui, nieko iš jų nebegalėjo sulaukti, tai perėjo pas karalių Vladislovą (kaip žinoma iš 1379 m. rašto). Jis paliko sūnus Albertą ir Teodorą.</p> <p><u>Teodoras Kerla</u>, jaunesnysis Henriko sūnus, sugrįžo pas kryžiuočius ir žuvo per karą.</p> <p><u>Albertas Kerla, Henriko</u> [sūnus], prie karaliaus Kazimiero Jogailaičio vadovavo pulkams, kaip žinoma iš 1457 m. karaliaus Kazimiero rašto. Paliko sūnus: Liudviką, Henriką [ir] Ernestą Kerlas.</p> <p><u>Ernestas Kerla</u>, Alberto [sūnus], mirė kūdikis.</p> <p><u>Henrikas Kerla, Alberto</u> [sūnus], su Kazimieru patyrė pralaimėjimą prie Choinicos, mirė 1454 m.</p> <p><u>Liudvikas Kerla, Alberto</u> [sūnus], ilgai išstarnavęs kariuomenėje, vedė žmoną – Pomeranijos kunigaikščio, [turinčio] <u>Šaulio</u> herbą, dukterį. [Su ja] susilaukė Liudviko.</p> <p><u>Liudvikas Kerla, Liudviko</u> [sūnus], karalių Alberto, Aleksandro [ir] Žygimanto I ŠKD rūmininkas ir riteris, po to, kai per seimą Petrikave įrodė senovinės savo giminės kilmingumą, gavo indigenatą, kaip apie tai plačiau rašoma Žygimanto I diplome, išduotame 1528 m. Per tai buvo netgi pakeistas herbas, nes prie vienos Liūto Galvos, kurią suteikė imperatorius Rudolfas, buvo pridėtos dar dvi. Jis buvo Grembuvo seniūnas²⁰. Paliko sūnus Mykolą ir Teodorą.</p>	
--	--	--

²⁰ Orig.: *Capitan. Grėbouiensis*. Grembuvas (Grėbów) – dab. kaimas Lenkijoje, Pakarpatės vaivadijoje, Tarnobžego paviete.

	<p><u>Teodoras</u>, paskutiniojo Liudviko [sūnus], mirė be palikuonio.</p> <p><u>Mykolas Kerla</u>, ilgametis šKD rūmininkas ir riteris, ‘Stargrado seniūnas’²¹, paėmė į žmonas Checholovską iš Kručeko herbo [giminės], su kuria, be dviejų dukterų, dar susilaukė dviejų [!] sūnų: Ernesto, Jono [ir] Dadzibogo.²²</p> <p><u>Ernestas Kerla</u>, <u>Mykolo</u> [sūnus], išsiųstas į užsienį studijuoti, nuslydo į kalvinizmą [ir] mirė jaunystėje.</p> <p><u>Jonas Kerla</u>, <u>Mykolo</u> [sūnus], [kovėsi] belgų konfederacijos [pusėje], princo Oraniečio [kariuomenėje]²³, ten ir žuvo.</p> <p><u>Dadzibogas Kerla</u>, <u>Mykolo</u> [sūnus], Černigovo pakamaris, šKD Zigmanto III rūmininkas, tarnavo Liublino vaivados Tenčinskio kariuomenėje [ir kovėsi] prieš Valakų [vaivadą] Mykolą. [Buvo] karalaičio Vladislavo valdų revizorius. Turėjo žmoną – Rogacevo seniūno Romano Valavičiaus dukterį, [...] ²⁴vaikaitę. Jis mirė ir buvo palaidotas Liubline; patiko turėjo palikuonių. <u>Duktė Ona</u> ištekėjo už Zavichosto kaštelionaičio Dominyko Kazanovskio. Sūnus <u>Kazimieras Kerla</u>, karalaičio Vladislavo kambarinis, mirė Vienoje studijuodamas. [Kitas] Dadzibogo sūnus <u>Gabrielius Kerla</u> po studijų Vienoje [tarnavo] karalaičio Vladislavo kambariniu; kartu su juo kovėsi prie Chotino ir Prūsijoje. Starodubo maršalka, Rakovo laikytojas. Vedė žmoną – Vitebsko vaivados <u>Kristupo Kiškos</u> dukterį.</p>	
--	---	--

²¹ Orig.: *Capit. Starogardensis*.

²² Lenkiškame herbyne esama kiek gausesnės informacijos apie asmenį: „Michał Kierło dworzanin y rotm. KIM, starosta Starogardyński, miał za sobą Checholowską herbu Kruczek. Synowie jego Ernest, Ian, Dadzibog, Kazimierz“, žr.: *Ks. Wojciecha Wijuka Kojalowicza Herbarz rycerstwa W.X. Litewskiego tak zwany Compendium*, p. 219.

²³ Orig.: *in Confœderato Belgio, sub Auraico Principe miles*.

²⁴ Tekste yra vienas užbrauktas neperskaitytas vardas ar žodis.

[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]	<p><u>Kersnovskiai</u> – plati giminė Naugarduko vaivadijoje. Turi Jastrembeco herbą su pridėtu medžiokliniu Trimitu. <u>Jonas</u> – Naugarduko teisėjas. Kasparas – Smolensko pastalininkis. Gabrielius ir Mykolas Kersnovskiai – broliai.</p> <p>Senovinė ir didžiai garsi Lietuvoje kadaise buvo <u>Kęsgailių</u> giminė; man [nepavyko] sužinoti, kokį herbą ji turėjo. 1401 m. <u>Kęsgaila</u> su broliu <u>Rumbaudu</u> pasirašė po unija. 1413 m. Jogaila ir Vytautas jį paskyrė vyriausiuoju Žemaičių seniūnu.</p>	Kersnovskis Kęsgaila
--	--	-----------------------------

[p.] 159

	<p>1440 m., jau [eidamas] Vilniaus kašteliono [pareigas], jis buvo vienas iš [tų] didikų, kurie veikė, kad išvairius Mykolą Žygimantaitį didžiuoju Lietuvos kunigaikščių būtų išrinktas Kazimieras Jogailaitis. Šiuo reikalu jis Brastos seime Lietuvos luomų buvo paskirtas pasiuntiniu į Lenkiją. 1444 m. Kęsgaila vietoje Kantauto buvo paskirtas *Žemaičių seniūnu*.</p> <p><u>Mykolas Kęsgaila</u> – Vilniaus vaivada ir LDK kancleris 1463 m., valdant Kazimierui. *Jis fundavo kelias dešimtis parapiinių bažnyčių.*</p> <p><u>Jonas Kęsgaila</u> – Trakų seniūnas. Dėl kivirčių su lenkais dėl Podolės jis ‘1451 m.’ atsisakė herbo, kurį buvo ‘prieš tai’ iš jų gavęs Horodlėje. 1481</p> <p><u>Mikalojus Kęsgaila</u> – Kražių grafas, kuris buvo vedęs Mikalojaus 2 Radvilos vaikaitę, karalienės Barbaros pusseserę iš tėvo pusės; su ja susilaukė Stanislovo.</p> <p><u>Stanislovas Kęsgaila</u>, <u>Mikalojaus</u> [sūnus], – Kražių grafas, 1547 m. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos stalininkas, dalyvavo, kai karalius Žygimantas Augustas slapta susituokė su Barbora Radvilaite, kaip pastarosios pusseserės vaikaitis. Tais pačiais metais jis pasirašė *Belsko žemės perleidimo* [rašta]. Šios giminės valdos kartu su paskutiniais moteriškos giminės paveldėtojais perėjo Gulbės herbo Šemetų ir Zavišų giminėms.</p>	
--	--	--

Kilpinas	Petras Kilpinas – Žemaitijoje 1621 m.	
Kimbaras	<u>Kimbarai</u> – sena giminė Lietuvoje; turi nuosavą herbą raudoname lauke; kuri [tu, skaitytojau,] čia matai pavaizduotą. Jį sudaro laužyta Strėlė su Kryžiumi. <u>Jurgis Kimbaras</u> – 1607 m. Brėslaujos pavieto išdininkas. <u>Abraomas Kimbaras</u> – 1634 m. Brėslaujos išdininkas. <u>Andrius ir Gabrielius Kimbaras</u> – tarp balsavusiųjų už Vladislavą IV iš Vilniaus. <u>Gabrielius Kimbaras</u> – LDK paiždininkis, vietinė kalba <u>Skarbnij</u> .	[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]
Kirkoras	<u>Kirkorai</u> [gyvena] Minsko vaivadijoje; kilę iš Kijevo [vaivadijos]. <u>N. Kirkoras</u> – Kijevo teisėjas; jo sūnus <u>Jonas Kirkoras</u> . <u>Aleksandras Kirkoras, Jono</u> [sūnus], minimas tarp balsavusiųjų už Vladislavą IV iš Minsko vaivadijos. Jo sūnūs: <u>Silvestras, Jonas, Jurgis, Jokūbas Kirkorai</u> . Žiūrėk kitame tome, kuris yra ketvirtainio [formato], prie Kirkoro herbo ²⁵ .	[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]
Kirkutavičius	Kristupas Kirkutavičius – Žemaitijoje 1621 m. Kiršenšteinai – vokiečių giminė ²⁶ . Turi herbą, kurį [sudaro du skydai?]: ant vieno, [turinčio] aukso spalvos lauką, per vidurį [pavaizduotos] dvi Elnio Galvos; ant antro, [turinčio] violetinį lauką, yra Liūtas iki pusės, pasirėmęs į Stuobrij su šešiomis nukirstomis šakomis. Pirmas [Kiršenšteinas] atsikėlė į Prūsiją imperatoriaus Zigmanto laikais. Iš jo provaikaičių vienas *pasiliko Prūsijoje, kitas čia paliko sūnų Krispiną,	

²⁵ Ši nuoroda veikiausiai nukreipia į lenkišką herbyną, nes pastarojo tekstas pagrįstas nebe vardais ir pavardėmis, o herbų pavadinimais. Jame esama informacijos apie Silvestro, Jono ir Petro sūnus, žr.: *Ks. Wojciecha Wijuka Kojatowicza Herbarz rycerstwa W.X. Litewskiego tak zwany Compendium*, p. 87.

²⁶ Pasakojimas apie Kiršenšteinus (iki kairėje parašėje pažymėto Kiršeišteinno) atrodo prirašytas vėliau, bet ta pačia ranka.

Kiršeišteinas	<p>kuris šešerius metus Belgijoje ėjo karinę tarnybą, [vadovaujamas] Mauricijaus, o paskui su Karoliu Chodkevičiumi kovojo Livonijos ir Maskvos karuose.*</p> <p><u>Kiršeišteinai</u> – Žemaičių Kunigaikštijoje ir Gardino paviete; herbe turi dvi Elnio Galvas ant aukso spalvos lauko; ant šalmo – Povo Uodega tarp dviejų Sparnų.</p> <p><u>Krispinas Kiršenšteinas</u>, galingas vyras, Pajūrio tijųūnas, minimas tarp balsavusiųjų už Vladislavą IV. Jis buvo deleguotas pasirašyti susitarimų [su karaliumi]. Kauno parapinės Šv. Petro bazilikos statybai jis davė daug tūkstančių. <u>Su žmona Pacaite</u> *Su Šemetaite* jis susilaukė sūnaus <u>Jeronimo</u>; ‘su Pacaite’ – <u>Karolio</u>; šis mirė jaunas. Nepriėmė iš Vladislavo Mstislavlio kašteliono [vietos?].</p>	[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]
---------------	---	--

[p.] 160

	<p><u>Jeronimas Krispinas-Kiršeišteinas</u>, Pajūrio tijųūnas, šKD rūmininkas, [nusamdęs] už didžiulius pinigus, vedė husarų eskadronus Jonui Kazimierui į žygius prieš kazokus. Žemaičių Kunigaikštijoje jis buvo <u>paskirtas kuopų vadu</u> [karo veiksmuose] prieš maskvėnus; kariuomenės vadui nedalyvaujant, jis pavaduodavo jį Žemaičių Kunigaikštijoje. Išvejant švedus iš Žemaitijos ar malšinant prūsus, jis užvis daugiau padėjo patarimais, lėšomis ir [savo] ranka. Dėl tos priežasties jis patyrė nepalyginamos žalos savo turtams, kuriuos buvo perkėlęs į Prūsiją pas bičiulius, kadangi, nusikalstant tautų teisei, Prūsijoje deponuotos vertybės prievarta iš jo buvo atimtos. [...] ²⁷ 1658 m. jis buvo paskirtas Lietuvos</p>	
--	--	--

²⁷ Šioje vietoje matyti du užbraukti žodžiai.

<p>[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]</p>	<p>Didžiosios Kunigaikštijos <u>pataurininkiu</u>, liaudies kalba <u>Czesznik</u>. Turėjo Buvo vedęs garsaus tūkstantininko <u>Andriejaus Mlockio</u> žmoną, su kuria susilaukė sūnų.</p> <p><u>Mykolas Kisaževskis</u> – tarp balsavusiųjų už Vladislovą IV iš Brastos vaivadijos.</p> <p><u>Kisielius</u> – kaip liudija p. 390 Okolskis, nuo 1040 m. [giminės] pradininkas, rusėnų kariuomenės vadas Šventoldičius, nešioja [tokią pravarde, kuri] jam buvo duota nuo aviųžų²⁸. [Herbe] turi būti balta atskleista Palapinė. *Turi būti dvi Žvaigždės iš šonų prie Kryžiaus ant Palapinės.* [Tai] mini tas pats [autorius]. <u>Aleksandras Kisielius</u> – riteris, žuvęs kautynėse už Jogailą prieš Švitrigailą; motina – kunigaikštytė Četvertinskaitė.</p> <p><u>Dimitrijus Kisielius</u> žuvo per Sokolo pilies apgulą.</p> <p><u>Grigalius Kisielius</u> – kariavo su Karoliu Chodkevičiumi Maskvijoje.</p> <p><u>Adomas Kisielius</u> – pagarsėjęs gausiais žygdarbiais kvartinėje kariuomenėje, o seimo bajorų rūmuose iškalba pasižymėjęs vyras. Iš pradžių jis buvo Kijevo kaštelionas, paskui – Braclavo vaivada. Jo tituluose buvo rašoma iš Braclavo.</p> <p><u>Mikalojus Kisielius</u> – Adomo brolis, Vitebsko žemės teisėjas. Kai Vitebskas buvo per išdavystę atiduotas maskėvams, [Mikalojus, sulaužius jam] duotą priesaiką, buvo išvartas nelaisvėn 1655 m. ir joje mirė.</p>	<p>Kisaževskis</p> <p>Kisielius</p>
<p>[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]</p>	<p><u>Kiškos</u> – didžiai kilminga giminė, mūsų laikais, jau išmirusi. Vyriška linija ji buvo kilusi iš mozūro Zgerskio iš Cechanoveco, Lietuvos magnato [...] ²⁹</p>	<p>Kiška</p>

²⁸ Szymon Okolski, *Orbis Polonus*, t. 1, p. 390: „Kifiel, hoc cognomine appellatus fuit Suientoldycz à fermentata farina, quam adinuenerat reducendo demiffum animum fui exercitus, & tali appellatione posteritas eius denominatur vsq₃ in præfens“.

²⁹ Užbrauktas neperskaitytas vardas arba pareigybės pavadinimas. Bartošas Paprockis, *Dorybės lizdo* p. 1159 aprašydamas Dombrovos herbą ir Kiškų

	<p>‘Jono Bialo’ rūmininko. Pas jį [Zgerskis] juokais buvo pramintas Kiška, šį vardą pasiliko, o [paskui] vedė vienintelę to magnato dukterį su didžiuliu kraičiu. Jis turėjo <u>Dombrovos</u> Dombrovos herbą. <u>Stanislovas Kiška</u> 1442 m. prie Lietuvos kunigaikščio Kazimiero Jogailaičio buvo LDK kariuomenės vadas. Jis sumušė 15 tūkstančių maskvėnų. <u>Stanislovas Kiška</u> (Strijkovskis jį klaidingai vadina Piotrovičiumi) [buvo] LDK rūmų maršalka ir Lydos seniūnas. Lietuvos didysis kunigaikštis Aleksandras jį su pagalbine lietuvių kariuomene 1496 m. pasiuntė Valakijon pas Joną Albertą. 1497 m. jis buvo pasiuntinys į Maskvą. 1499 m., jau [būdamas] Smolensko vaivada, jis su kunigaikščiu Ostrogiškiu prie Vedrošos buvo paimtas į nelaisvę. Paleistas iš nelaisvės, jis 1502 m. atmušė Smolenską apgulčius maskvėnus. 1503 m. su saviškiais jis padėjo Simonui, Slucko kunigaikščiui, pelnyti garsiąją pergalę, [kai buvo] sutriuškinti totoriai.</p>	
--	---	--

[p.] 161

	<p>1505 m. jis ryžtingai priešinosi karaliui Aleksandrui, [gindamas] bajorų luomo laisves, idant [iš jų valdovo] savivale nebūtų atimamos pareigybės, kurias karalius kartą jau yra suteikęs. Kunigaikščiui Ostrogiškiui tebesant [maskvėnų] nelaisvėje, [Stanislovas] jį pavadavo kariuomenės vado poste ir per savo pavaduotoją 1506 m. ties Klecku sumušė <u>Mykolo Glinskio</u> šalininkus. Tada jis buvo paskirtas lauko etmonu. Grįžus iš nelaisvės Ostrogiškiui, [Stanislovas] nusiaubė Viazmos žemę.</p>	
--	--	--

pradininką Zgierskį, mini LDK etmoną Petrą Bialą (Piotr Białły / Hetman W.X. Litewkiego) ir pasakoja anekdotinę pavardės „Kiška“ atsiradimo istoriją. Jos Kojalavičius neperpasakojo.

	<p><u>Petras Kiška, Stanislovo</u> [sūnus], – Polocko vaivada, Drohičino seniūnas. 1521 m. pasiūstas į Maskvą, sudarė penkeriems metams paliaubas. 1526 m. vėl nuvykęs pasiuntiniu, paliaubas pratęsė dar septyneriems metams.</p> <p><u>Stanislovas Kiška, Petro</u> [sūnus], – Vitebsko vaivada, 'Brėslaujos seniūnas'. Strijkovskis prie 1544 m. jį apibūdina kaip narsų vyrą³⁰. 1547 m. jis pasirašė po Belsko žemės perleidimo [raštu]. Paprockis rašo³¹, kad jis 1551 m. mirė ir buvo palaidotas Vilniuje, bet man pasitaikė matyti jo parašą [su] 1552 m. [data].</p> <p><u>Mikalojus Kiška, Petro</u> [sūnus], – Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos taurininkas, Drohičino seniūnas. 1566 m. vadovavo Maskvos pasiuntinybės priėmimui. Був 1547 m. kaip Melniko seniūnas jis pasirašė po Belsko žemės perleidimo [raštu]. Kaip paminėjo Paprockis³², vėliau jis buvo Palenkės vaivada [ir] Belsko seniūnas.</p> <p><u>Jonas Kiška, Stanislovo Petraičio</u> [sūnus], – jį pagimdė Žemaičių seniūno Jono Radvilos dukterė Ona. 1576 m. [Jonas buvo] LDK raikytojas, vienas iš Lietuvos luomų pasiuntinių pas Steponą Batorą [tartis] dėl Lietuvos didžiojo kunigaikščio [sosto] užėmimo]. Vėliau jis buvo Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos taurininku. Vėliau tapęs vyriausiuoju Žemaičių seniūnu, jis karaliui Steponui į Velikije Lukų kampaniją atvedė 400 raitelių ir 120 pėstininkų, [kuriuos nusamdė] už savo pinigų.</p>	
--	---	--

³⁰ Maciej Strijkowski, *Ktora przedtym nigdy światła nie widziata, Kronika Polska, Litevska, Zmodzka y wszystkichy Rusi Kijowskiew, Moskiewskiew, Siewierskiew, Wołynskiew, Podolskiew, Podgorskiew, Podlaskiew, etc. ...*, przez Macieia Osostewiciusa Strijkowskiego dostatecznie napisana, złożona, ... y nakładem nowo wydźwigniona przez wszystkie starożytnie wieki, aż do dzisiejszego roku 1582..., Drukowano w Krolewcu: U Jerzego Osterbergera, 1582, p. 760 (naudotasi egz. LMAVB – L-16/2-5).

³¹ Bartosz Paprocki, *Gniazdo Cnoty*, p. 1160: „Stániłław Kifżká Hetman na wyżfzy X. Litewfskiego / 1503“.

³² *Ibid.*: „N. Kifżká Woiewodá Podláfki“. Kojalavičiaus tvirtinimas nėra be trūkumų, nes Paprockio žinia kelia abejonių: pastarasis inicialu N žymėjo ir Mikalojų, ir nežinomą asmenį apskritai (N gali reikšti lot. *nomen* „[bet koks] vardas“).

	<p>1588 m. [Jonas] pasirašė Zigmanto III karūnacijos aktą. Kažkuriame 1589 m. dokumente jis minimas kaip Vilniaus kaštelionas. 1590 m. buvo paskirtas karaliaus karo patarėju.</p> <p><u>Stanislovas Kiška</u>, <u>Stanislovo Petraičio</u> [sūnus], iš karaliaus neprašė ir nepriėmė jokių [valstybinių] postų. Iš prigimties būdamas kurčnebylis, jis iš nuostabios Dievo malonės savo sūnaus <u>Žemaičių vyskupo Stanislovo</u> pastangomis iš kalvinizmo atsivertė į katalikų tikėjimą; Vilniaus vyskupui Benediktui Vainai per 'nebylį' vertėją, mokėjusį [suprasti] jo ženklus, jis atliko išpažintį, susitaikęs su Bažnyčia [ir] mirė kaip katalikas. [Stanislovas] paliko dvi dukteris ir keturis sūnus.</p> <p><u>Viena</u> jo duktė ištekėjo už <u>Kristupo Radvilos</u>, vėliau [tapusio] Vilniaus vaivada; antroji – taip pat už Vilniaus vaivados <u>Kristupo Chodkevičiaus</u>; ši mirė kaip katalikė.</p> <p>Iš sūnų <u>Žemaičių vyskupas Stanislovas Kiška</u> pirma buvo Mikalojaus Paco koadjutorius, o paskui – [ir jo] įpėdinis. [Savo] kilmingą prigimtį jis išpuoselėjo ypatinga erudicija, o neprilygstamu žmoniškumu [ją] padarė visų mylima. Iš savo tėvonijos padidino vyskupo pajamas ir savo įsteigtam Žemaičių sufraganui [dar] paskyrė išlaikymą.</p> <p><u>Mikalojus Kiška</u> – iš pradžių Mstislavlio vaivada, o paskui Trakų kaštelionas. Atliko daugybę komisijų. Mirė Vilniuje nuo ligos, kuria užsikrėtė, tvarkydamas karalienės Cecelijos Renatos laidotuves, prabėgus kelioms dienoms po karalienės mirties. Neturėjo palikuonio.</p> <p><u>Kristupas Kiška</u> – iš pradžių LDK taurininkas, paskui Vitebsko vaivada. Paliko vien dukteris. Viena iš jų ištekėjo už Starodubo maršalkos [Gabrieliaus] Kerlos, kita – už Trakų vaivados Sluškos.</p>	
--	---	--

<p>[Tekstinėje dalyje šioje vietoje Kiškų genealoginis medis]</p>	<p><u>Jonušas Kiška</u> – kareivis nuo jaunų dienų; dalyvavo mūšiuose: 1604 m. – prie Paidės, 1609 m. – prie Daugavgrivos. Paprastai jis į visus žygius Respublikai padėti už savo pinigų nusamdydavo ženklas husarų kuopas. Apie šitai 1623 m. seime [Jonušas] gavo valstybinį liudijimą, [kai] jam buvo suteiktos karališkos Balninkų valdos. <u>Бuvo</u> [Toliau] ‘gyveno’, [būdamas] Polocko vaivada, iš pradžių – lauko etmonas, o paskui – ir didysis.</p> <p><u>Kišica</u> – Jogailos kambarinis, liaudies kalba <u>Žibinta</u>, nes buvo kunigaikščio miegamojo židinio viršininkas.</p>	
	<p><u>August. Klausutis</u> – Žemaitijoje 1621 m.</p> <p>Vaidila Klausgelavičius-Čiužutavičius gavo Jautuko herbą. Klausgelavičiais save vadina <u>Pukštos</u>; žiūrėk prie Pukštos.</p>	<p>Klausutis</p> <p>Klausgelavičius</p>
<p>[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]</p>	<p><u>Timotiejus Klimovskis</u> – tarp balsavusiųjų už Vladislovą IV iš Minsko [vaivadijos].</p> <p>Kliševskiai – Naugarduko vaivadijoje. Turi Vanago herbą.</p> <p><u>Stanislovas Kliševskis</u> – tarp balsavusiųjų už Joną Kazimierą. Jo sūnus – <u>Severinas Kliševskis</u>.</p>	<p>Klimovskis</p> <p>Kliševskis</p>
<p>[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]</p>	<p><u>Mikalojus Kločevskis</u> 1579 m. užmuštas maskvėnų prie Sokolo.</p> <p><u>Klodzkos</u> – didžiai kilminga giminė Lietuvoje. Jie turi <u>Ogončiko</u> herbą, kaip matosi iš epitafijų, [esančių] šv. Pranciškaus mažesniųjų brolių konventualų Švč. Mergelės bažnyčioje Vilniuje. Kiti jų pavardę rašo <u>Kločka</u>. Ant šalmo – dvi mergiškos Rankos.</p> <p><u>Michna Kločka</u> – [tik] minimas; jo sūnus – <u>Jonas Michnaitis Kločka</u>.</p>	<p>Kločevskis</p> <p>Klodzka</p>

Klodzkis	<p>Jono sūnūs. <u>Motiejus Jonaitis Kločka</u>. <u>Albertas Jonaitis Kločka</u> – 1492 m. jis atliko pasiuntinystę į Maskvą, kad [pareikalautų atsisteisti] už maskvėnų padarytas skriaudas, o 1493 m. – kad sužinotų [?] Maskvos kunigaikščio nusiteikimą dėl dukters Elenos santuokos su Lietuvos kunigaikščiu Aleksandru. 1502 m. jis – LDK maršalka, Kauno, Belsko seniūnas, karalienės Elenos dvaro viršinin- kas; buvo išsiųstas pasiuntiniu į Maskvą [derėtis] dėl pilių bei abiejų pusių paimtų belaisvių sugrą- žinimo ir sąlygų sudaryti amžiną taiką, įskaitant taip pat ir Livoniją. Tą [?] pasiuntinystę atliko 1510 m.³³ Kai, Aleksandru mirus, Elena tuščiai mėgino sugrįžti į Maskvą, jis su kitais pasirūpino grąžinti ją iš pusiaukelės.</p> <p><u>Motiejus Albertaitis Kločka</u> – Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos maršalka, Valažino [ir] ‘Merkinės’ seniūnas, atliko pasiuntinystes į Maskvą 1528, 1531, 1536 m. 1542 m. jis buvo paskirtas Žemaičių seniūnu. Mirė 1543 m., kaip matyti iš jo antkapio. [Motiejus] kartu su žmona Kotryna, Stanislovo Glebavičiaus dukterimi, pastatė ir aprūpino Mendzirečės parapiinę bažnyčią Valkavisko apylinkėse, kaip matosi iš jo 1533 ir 1543 m. išduotų raštų.³⁴</p>	
	<p><u>Jonas Klodzkis</u> – Kauno pastalininkis, Medilo seniūnas. 1628 m. dalyvavo komisijoje išmokant kariuomenei algas. Tarp balsavusiųjų už Vladislavą IV minimas jau kaip Kauno stalininkas.</p>	

³³ Lenkiškame herbyne Kojalavičius mini tris tas pačias (1492, 1493, 1510) pasiuntinystes, neatskleisdamas jų tikslų, žr.: *Ks. Wojciecha Wijuka Kojalowicza Herbarz rycerstwa W.X. Litewskiego tak zwany Compendium*, p. 191.

³⁴ Lenkiškame herbyne dar nurodyta, kad Motiejus Kločka palaidotas Vilniaus pranciškonų bažnyčioje, žr.: *ibid.*

Klonovskis	Lenkų giminė. Turi <u>Stirtos</u> herbą. Jurgis Klonovskis turėjo sūnų <u>Juozapą Klonovskį</u> – vyrą, nuo prigimties apdovanotą ypatinga iškalba. Gausiomis progomis jis Respublikai teikė naudingą pagalbą ir per seimus, ir per [darbus] Išdo komisijose. Iš pradžių jis buvo šKD sekretoriumi, paskui Polocko stalininku, Kairėnų seniūnas ³⁵ , galiausiai Vitebsko kaštelionas. Su Radzimirskaitė paliko dukterį, kuri ištekėjo už <u>Fronckevičiaus</u> .	[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]
Klodeiskis	Paprockis p. 677 nurodo, kad nuo senovės Klodeiskiams buvo suteiktas štai toks herbas ³⁶ .	[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]
Kmiticas	<u>Kmiticai</u> – Oršos paviete. <u>Mikalojus Kmiticas</u> – garsus poetas Jėzaus Draugijos Lietuvos provincijoje. Jo vaikaitis brolio linija – Samuelis Kmiticas, įžymus karys, vedęs pulkus prieš maskvėnus, švedus, kazokus, transilvaniečius. ‘Oršos vėliavininkas, Starosiolo seniūnas. ³⁷ [Veikė.] vadovaujamas Vilniaus vaivados ir LDK didžiojo etmono Pauliaus Sapiegos; kai Lietuva buvo išduodama maskvėnams ir švedams, su saviškiais paliko kunigaikštį Radvilą ir liko karaliaus tarnyboje bei malonėje. Kuo narsiausiai kovėsi prieš maskvėnus prie Brastos. Jo brolis – *kareivis Jonas*.	[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]
Kmita	<u>Kmitos</u> – lietuvių arba rusėnų giminė, skirtinga nuo tos, kuri yra Lenkijoje. Paprockis p. 667 ir, juo sekdamas, Okolskis p. 403 lietuvius Kmitas priskiria prie <u>Korčako</u> herbo ³⁸ , bet aš iš <u>Lozoriaus Kmitos</u> , Smolensko vaivados Filono Kmitos sūnaus,	[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]

³⁵ Orig.: *Capitane, Koyranensis*.

³⁶ Bartosz Paprocki, *Gniazdo Cnoty*, p. 1128, mini Kolodenskius ir nurodo tokį patį herbą, kaip čia.

³⁷ Orig.: *Vexillifer Orszensis. Capitan. Starosielski*.

³⁸ Szymon Okolski, *Orbis Polonus*, t. 1, p. 403; čia iš tiesų aprašomi Kmitos, tačiau kaip savą herbą turinti giminė; Korčako giminės aprašytos toliau (p. 434–447), bet ten Kmitos neminimi.

	<p>mirusio humanitarinių studijų metu 1594-aisiais Vilniuje, antkapio žinau, kad Kmitų herbas buvo toks, kokį čia raudoname lauke nupiešiau. Jį sudaro dviguba bažnytinė Vėliava, arba dviguba rusėniška Raidė. Panašų herbą aš regėjau kunigaikščių Polubinskių genealoginėje lentelėje. Tą patį tvirtina [Paprockis] <i>Dorybės lizdo</i> p. 1187³⁹. Mat ši giminė kilo iš Varanavičių, kurie turėjo tokį herbą; toks yra [ir] *jų palikuonių*.</p>	
--	--	--

[p.] 164

	<p>Grigalius Varanavičius. Jo sūnus buvo Aleksandras Varanavičius, Švitrigailos kariuomenės vadas. Jis paliko septynis sūnus. Iš jų pirmasis <u>Motiejus Kmita</u> – Vinicos seniūnas prie Kazimiero Jogailaičio; jis sumušė totorių Menglį Girėjų, [valdant] karaliui Aleksandru; pastarasis jį paskyrė Černigovo vaivada. <u>Simonas Kmita</u>, <u>Motiejaus</u> [sūnus], 'karaliaus Kazimiero buvo nominuotas Kijevo vaivada'; sėkmingai vedė Kijevo ir Čerkasų kazokus prieš totorius. <u>Kristupas Kmita</u>, <u>Motiejaus</u> [sūnus], – Ovručo seniūnas. <u>Filonas Kmita</u>, <u>Simono</u> [sūnus], buvo vedęs kunigaikščio Andriejaus Kopūsto dukterį. Atlyginant už valdas, prarastas Severske, prie Žygimanto Augusto jis gavo <u>Černobylio</u> [seniūniją]. 1552 m. su trimis šimtais saviškių jis ties Ostra sumušė du tūkstančius maskvėnų. Kelių dienų laikotarpiu jis vėl su šešiais šimtais saviškių ties Kijevu sumušė du tūkstančius priešų, o jų vadą Meceskį paėmė į nelaisvę. Paskui jis buvo paskirtas <u>Oršos seniūnu</u>.</p>	
--	---	--

³⁹ Bartosz Paprocki, *Gniazdo Cnoty*, p. 1187: „Kleinot dawny Woronowicow / dwie chorągwi / ktorego wzywa dżis Kmithá Filon Stároftá Orżzáfki [...]“.

	<p>1564 m. [Kmita, pasitelkęs] garsią karinę gudrybę, privertė bėgti kunigaikštį Serebrianą, kuris su 40 tūkstančių maskvėnų prie Krapivenkos buvo įsikūręs karo stovykloje. Vos su dviem tūkstančiais saviškių jis užgriuvo [priešų] ariergardą [ir jį] išguldė; [maskvėnų] stovykloje [nugalėtojas] paėmė 25 tūkstančius vežimų ir visų rūšių ginklų, paruoštų apginkluoti 6 tūkstančiams vyrų.</p> <p>1565 m. sujungęs savo pajėgas su kunigaikščio Konstantino Ostrogiškio kariuomene ir lenkų daliniais, jis puolė Počapovą, sumušė priešus, vieną jų vadą Volką užmušė, kitą – <u>Cemkiną</u> – paėmė į nelaisvę, o [patį] Pačapovą sudegino. [Nugalėtojai] paėmė didžiulį grobį, kadangi į šią vietą su savo vežimais, liaudies kalba <u>Karawan</u>, buvo susirinkęs gausus būrys turkų pirklių.</p> <p>1568 m. surinkęs beveik 4 tūkstančius kareivių, [Kmita] užpuolė Smolenską, sumušė besiverčiančius lauk [miesto] gynėjus, o paskui ugnimi ir kardu per daug mylių nuniokojo Maskvėno valdas anapus Smolensko.</p> <p>1579 m., kai karalius Steponas buvo apsiautęs Polocką, [Kmita] su negausiais saviškiais vėl puolė Smolenską ir sudegino du tūkstančius kaimų, [pats] nepatyręs jokių nuostolių.</p> <p>Paskui jis buvo paskirtas <u>Smolensko vaivada</u> ir <u>Velikije Lukų seniūnu</u>.</p> <p><u>Lozorius Kmita</u>, <u>Filono</u> [sūnus], Smolensko vaivadaitis, mirė Vilniuje 1594 m.</p> <p><u>Joną Kmitą</u>, Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos maršalką, Maskvos pasiuntinių priėmimo viršininką, prie 1558 m. mini Maskvos Pasiuntinių [prikazo] raštai. Galbūt jis buvo <u>Filono</u> brolis, kadangi buvo jo bendraamžis.</p> <p><u>N. Kmita</u> – Vilkmergės ir Anykščių seniūnas; už jo ištekėjo LDK maršalkos Liūtauro duktė; [tai] t. 2, p. 370 mini Okolskis⁴⁰.</p>	
--	---	--

⁴⁰ Taip yra: Szymon Okolski, *Orbis Polonus*, t. 2, p. 370.

	Dar bajorų <u>Kmitos</u> pavarde yra Naugarduko vaivadijoje ir Žemaičių Kunigaikštijoje. Čia apie 1621 m. minimas <u>Simonas Kmita</u> .	
[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]	<u>Kniaževičiai</u> – Vilniaus vaivadijoje; jie turi Lelivą, bet apverstu Mėnuliu, kaip kad [tu, Skaitytojau], matai čia.	Kniaževičius
[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]	Jonas Kniaževičius [paminėtas] tarp balsavusiųjų už Joną Kazimierą. Aš Oršos stalininko Jono Mikalojaus Kniaževičiaus herbe tą patį herbą mačiau žydrame lauke.	
	<u>Kniažickis</u> – žiūrėk <u>Golubas</u> .	Kniačickis
	Kristupas Knoras [paminėtas] tarp balsavusiųjų už Joną Kazimierą iš Žemaičių Kunigaikštijos.	Knoras

[p.] 165

Kobežickis	<u>Martynas Kobežickis</u> iš Bolrės ⁴¹ – tarp balsavusiųjų už Vladislovą IV iš Brastos vaivadijos.	
Kobilinas	<u>Juozapas Kobilinas</u> – Žemaitijoje.	
Kobilnickis	Kobilnickiai kilę iš Mozūrijos. Herbas – <u>Pravdzicas</u> . N. Kobilnickis – Žemaičių kanauninkas.	
Kocas	Kocai – bajorai Lietuvoje. <u>Jonas Kocas</u> – kvartinės [kariuomenės] kareivis.	
Kochanas	<u>Kochanas</u> – Žemaičių pilies teisėjas; minimas kažkurioje prozinėje panegirikoje. 1621 m. Žemaitijoje [paminėtas] <u>Kristupas Kochanas</u> .	
Kochanovskis	<u>Jonas Kochanovskis</u> – 1629 m. Starodubo pilies viršininkas, liaudies kalba gorodničius.	
Kochanskis	<u>Albertas Kochanskis</u> – tarp balsavusiųjų už Vladislovą iš Brastos [vaivadijos]; tarp balsavusiųjų už Joną Kazimierą – <u>Jonas Kochanskis</u> .	

⁴¹ Orig.: *de Bolre*.

Kochlevskis	Tarp balsavusiųjų už Vladislavą iš Brastos vaivadijos [minimas] <u>Petras Kochlevskis</u> . Iš tos pačios [vietos] tarp balsavusiųjų už Joną Kazimierą [minimi] <u>Aleksandras, Jonas</u> [ir] <u>Stanislovas Kochlevskiai</u> .	
Kochovskis	Florijonas Kochovskis – tarp balsavusiųjų už Joną Kazimierą iš Smolensko [vaivadijos].	
Kočėlas	<p><u>Kočėlai</u> turi savą <u>Pelikano</u> herbą, kaip yra pas Paprockį ir Okolskį [aprašyta] prie <u>Pelikano</u>⁴².</p> <p><u>Kočėlas</u> – slavų vadas prie Bizantijos imperatoriaus Mykolo 800 metais.</p> <p><u>Mikalojus Kočėlas</u>, Zigvalto seniūnas, – Ašmenos paviete. Jis nuo švedų grafo Magno narsiai gynė Zigvalto pilį Livonijoje; tai jo sumanumu nuo apgulos Andrius Sapiega išvadavo <u>Cėsis</u>, arba <u>Vendena</u>, ir atėmė iš priešų pabūklus. [Kočėlas] pademonstravo nepaprastą narsumą prie <u>Kirempės, Jaskarado</u> [ir] <u>Lenvarto</u>.</p> <p>Tarp balsavusiųjų už Joną Kazimierą 1648 m. iš Trakų vaivadijos paminėtas LDK izdo raštininkas <u>Samuelis Jeronimas Kočėlas</u>, o iš Mstislavlio – <u>Kristupas Kočėlas</u>.</p> <p><u>Jeronimas Kočėlas</u> – Mstislavlio pilies raštininkas ir Smolensko vaivadijos rotmistras 1654 m.</p> <p><u>Vasilijus Kočėlas</u> – Kričevo pilies igulos viršininkas.</p>	[Tekstinėje dalyje šioje vietoje tuščias herbo skydas]
Kočanas Kočanovskis	<p><u>Kočanas</u> Horodlės seime gavo <u>Nalenčo</u> herbą. Bajorų su šia pavarde yra Vilkmėgės paviete; vėliau jie vadinosi <u>Kočanovskiai</u>. [Herbą] turi sudaryti baltas Raištis raudoname lauke; ant šalmo karūnos tarp dviejų Elnio Ragų – toga apsirengęs Vyras liečia [ištiestomis] rankomis Ragus; jo galva aprišta raiščiu.</p>	[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]

⁴² Taip yra: Szymon Okolski, *Orbis Polonus*, t. 2, p. 419.

Kočminskis	Kočminskiai – Naugarduko paviete.	
Kohatovskis	<u>Jurgis Kohatovskis</u> – Vilniaus [vaivadijoje]. Turi pakeistą Radvano herbą, kuriame vietoje Kryžiaus yra Vėliava; laukas – raudonas; ant šalmo – trys Stručio Plunksnos.	[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]
Kolbas	Kolbai – bajorai Pinsko paviete.	
Koldovskis	Mikalojus Koldovskis – tarp balsavusiųjų už Joną Kazimierą iš Brastos vaivadijos.	

[p.] 166

	<u>Jonas Koleckis</u> [minimas] tarp balsavusiųjų už Joną Kazimierą iš Minsko vaivadijos. Vėliau jis buvo rotmistras ir pulkininkas; narsus vyras.	Koleckis
[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]	<u>Kolendos. Jonas Kolenda</u> – Vilniaus žemės raštininkas, Enocho tėvas. Teisingumu ir juridine patirtimi pagarsėjęs vyras. <u>Jurgis Gabrielius Kolenda</u> – iš pradžių Beresvicos archimandritas, paskui Polocko, Vitebsko arkivyskupas; Supraslio archimandritas. <u>Enochas Kolenda</u> – 1626 m. Vilniaus vaivadijos išdininkas, paskui Trakų [ir] Vilniaus pavaivadis. <u>Mykolas Kolenda</u> – tarp balsavusiųjų už Vladislovą IV iš Trakų vaivadijos. Jų herbas – trys Strėlės su Kryžiumi raudoname lauke. Ant šalmo – Povo Plunksnos.	Kolenda
[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]	<u>Kolontajai</u> turi savą herbą raudoname lauke, kaip pateikiu [čia] pavaizduotą; ant šalmo – trys Stručio Plunksnos. Vadina [ji] Inkaru. <u>Andrius Kolontajus</u> – <u>vaivadijoje</u> Valkavisko vaiskis. Adomas Kolontajus [minimas] tarp balsavusiųjų už Joną Kazimierą iš Naugarduko vaivadijos.	Kolontajus

	<p><u>Kolotauskiai</u> – Žemaitijoje. <u>Ambraziejus Kolotauskis</u> nurodomas 1621 m. bajorų surašyme; jie taip vadinami nuo <u>Kulautuvos</u>⁴³ valdų Žemaitijoje.</p> <p><u>Aleksandras Količius</u> – šKD rūmininkas, [minimas] tarp balsavusiųjų už Joną Kazimierą iš Brastos [vaivadijos]. N. Količius – Gardino pateisėjis⁴⁴.</p> <p><u>Paulius Količkovskis</u> – Gardino paviete.</p> <p><u>Martynas Koliška</u> – balsavo už Joną Kazimierą iš Vilniaus vaivadijos.</p>	<p>Kolotauskis</p> <p><u>Količius</u></p> <p>Količkovskis</p> <p>Koliška</p>
[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]	<p><u>Komarai</u> – Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštijoje. Giminė yra trejopa. Tie, kas [gyvena] Pinsko paviete, turi <u>Radvano</u> herbą; kiti – štai tokį. [Iš jų] išsiskiria [ta dalis], kuri herbe turi Leliją su Kryžiumi raudoname lauke, kaip kad [tu, skaitytojai], čia turi pavaizduota. Toliau tau pridėsiu jų genealoginį medį, kokį man pasisekė gauti, bet iš pradžių išvardinsiu tuos, kurie <u>Ūotūnėje</u> pagarsėjo karo laukuose ir seime.</p> <p>‘Šios giminės pradininkas Komaras ‘Zabožinskis’ netoli Šargorodo įkūrė miestą, vardu Kom’*argorodas [...]’^{45*}.</p>	<p>Komaras</p>
[Tekstinėje dalyje šioje vietoje užbrauktas herbo piešinys]	<p><u>Ivanas Komaras</u> – Černihovo vaivada; <u>Eustachijus</u> – <u>Voluinės stalininkas</u>. <u>Vladimiras Komaras</u> – Lucko izdininkas. ‘<u>Kai kurie šitaip vaizduoja Komarų herbą.</u>’ <u>Vasilijus Komaras</u>, <u>Іванъ Еустачіяус сūнус</u>, – Haličo pakamaris.</p>	<p>[Šioje skiltyje šioje vietoje herbo piešinys]</p>

⁴³ Orig.: *Kolotowo*.

⁴⁴ Orig.: *Podseđ*.

⁴⁵ Liko vienas neperskaitytas žodis, gali būti pavadinimas. Lenkiškame herbų tekste apie Komarų giminės pradininką pateikta tokia pati informacija, žr.: Ks. Wojciecha Wijuka Kojalowicza Herbarz rycerstwa W.X. Litewskiego tak zwany Compendium, p. 146.

	<p><u>Aleksandras Komaras, Ivano sūnus</u>, – Vinicos <u>se- niūnas</u>. <u>Bagdonas Komaras, Vladimiro sūnus</u>, – Peremišlio taurininkas. Bagdono broliai. <u>Elijas</u> – Liatičino⁴⁶ <u>taurininkas</u>. <u>Petras</u> – <u>Poznanės</u> <u>pastalininkis</u>. <u>Motiejus Komaras</u>. Apie jį žemiau.</p>	
--	---	--

[p.] 167

<p>Motiejus [?]</p>	<p>‘Yra tokių, kurie tvirtina, kad iš savo protėvių gavo štai tokį herbą, bet šis galbūt sutampa su apversta Lelija, kurią [jie tada] turėjo, nes [tai] patikimai patvirtina jų sentėviai [?]’</p> <p><u>Motiejus Komaras</u> – karaliaus Aleksandro SKD rūmininkas, kurį [valdovas] už karinius nuopelnus apdovanojo plačiomis valdomis Mstislavlio vaiva- dijoje. Jo sūnūs buvo: Mykolas, Beniašas, Motiejus, Jonas [ir] Jeronimas. Iš jų: <u>Jeronimas Komaras</u> ilgai krimto kareivio duoną, vadovaujamas Chodkevičių. Nusipelnęs didžiai garbingų postų, jų visada atsisakydavo, perleisda- mas juos Chodkevičiams.</p> <p><u>Kristupas Komaras</u>, Jeronimo sūnus, [dalyvavo] Maskvos ir Livonijos karuose; vadovauvant Karo- liui Chodkevičiui, buvo rotmistras per Chotino kampaniją. 1606 m. pilietinio karo metu karaliaus pusėje vadovavo kuopai, [nusamdytai] savo lėšomis. Buvo vedęs Agnietę Černickaitę, su kuria susilaukė sūnų Jeronimo ir Vladislovo.</p> <p><u>Jeronimas Komaras, Kristupo</u> [sūnus], – Vladislovo IV rūmininkas (kambarinis); iš pradžių jis buvo Oršos stalininkas, o paskui – pateisėjis.</p>	<p>[Per kairę skiltį ir tekstinę dalį šioje vietoje pavaizduo- tas Komarų genealogi- nis medis; ties giminės pradininku yra du her- bai su šiuo prirašytu tekstu]</p>
---------------------	--	---

⁴⁶ Orig.: *Laticzen*. Lenkiškame herbyne tas vietovardis užrašytas *Laticyn*,
žr. *ibid.*, p. 147.

Kamenskis	<p><u>Vladislovas Komaras, Kristupo</u> [sūnus], – šviesiausio karaliačio Karolio rūmininkas (kambarinis), Oršos teisėjas.</p> <p><u>Ivanas Komaras</u>, Motiejaus pusbrolis, – šKD rūmininkas ir riteris. Karaliaus Aleksandro laikais jis persikėlė iš Voluinės į Ašmenos pavietą. ‘Valdų, vadinamų Komarais⁴⁷, ponas.’ Jo palikuonis rasi genealoginiame medyje.</p> <p><u>Vasilijus Komaras</u> – Ivano vaikaitis, kariavo po Balabano vėliavomis.</p> <p><u>Jurgis Komaras</u>, Butėnų⁴⁸ seniūnas, minimas tarp balsavusiųjų už Joną Kazimierą iš Vilniaus vadvijos.</p> <p>Mykolas Komaras apie 1568 m., [turėjęs] herbą, [...] ⁴⁹.</p> <p>Kamenskiai yra kilę iš Grigaliaus Astiko, todėl turi <u>Trimitų</u> herbą. ‘Stručio Plunksnos’. Mat Astiko sūnus buvo <u>Tokaras</u>, vaikaitis – <u>Petkus</u>, <u>provaikaitis</u> – <u>Stankus Kamenskis</u>. Pastarojo sūnūs buvo <u>Jurgis</u> ir <u>Albertas Kamenskiai</u>. Iš Jurgio – Jonas Kamenskis; Jonas turėjo sūnų ‘kitą’ <u>Joną Kamenskį</u>, o pastarojo palikuonys yra šių dienų Kamenskiai.</p>	[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys] [Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]
-----------	---	--

[p.] 168

	Jurgis Komajevskis – <u>Grigaliaus Astiko</u> vaikaitis; jo tėvas <u>Stankus</u> . K[...] ⁵⁰ <u>Petkus Komajevskis</u> .	[Komajevskis]
--	---	---------------

⁴⁷ Orig.: *Komary*. Šiandieninėje Baltarusijoje žinomos bent kelios vietovės, kurių pavadinimuose esama giminės vardo: Komarai, Komarovas, Komarovščina, Komariškės (Minsko srityje), Komarovičiai (Gardino srityje).

⁴⁸ Orig.: *Capit. Bucianeñ*. Butėnai – gyvenvietė dab. Anykščių rajone netoli Svėdasų.

⁴⁹ Orig.: [...] [.] *incidit ex mala suspitioñ* [...] [...] *cū* [...] *filio* [...] *cruce* [...] *aguto* [...]. Tai greičiausiai herbo aprašymas. Sprendžiant iš piešinio, Kojalavičius čia apibūdino *Bialozorą*.

⁵⁰ Užbrauktas neperskaitytas vardas.

<p>[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]</p>	<p><u>Jonas Komajevskis, Jurgio</u> [sūnus], – LDK maršalka, Kauno, Azos [ir] Perlamo seniūnas⁵¹. Prie Žygimanto I 1543 m. jis prie Sebežo su maskvėnais [dirbo bendroje] komisijoje [ir] ten ryžtingai atsisakė vadinti Maskvėną caro titulu.</p> <p>NB <u>Jonas Komajevskis, Jono</u> sūnus; duktė ištekėjo už Smolensko kašteliono Naruševičiaus. [Jono Jonaičio] ‘motina buvo *Chodkevičiūtė*. Turėjo žmoną Vilniaus vaivadaitę Glebavičiūtę. Apie tai dar [rašo] Okolskis’ *[prie] Lelivos [herbo]*.⁵²</p> <p>Tarp balsavusiųjų už Joną Kazimierą iš Naugarduko vaivadijos minimas <u>Aleksandras Komajevskis, Valkavisko išdininkas</u>⁵³; <u>Vladislovas ir Felicijonas Komajevskis</u>.</p> <p>‘<u>Komoniakos</u> herbe turi šitaip sudėliotas sulaužytas Strėles raudoname lauke.’</p> <p><u>Florijonas Komoniaka</u> – tarp balsavusiųjų už Vladislovą IV iš Naugarduko vaivadijos. Komoniakos-Bukovskiai [gyvena] Brastos vaivadijoje.</p> <p>‘<u>Steponas Komoniaka</u> – pagarsėjęs rotmistras ir kareivis; jo broliai – Jonas ir Kristupas.’</p>	<p>Komoniaka</p>
---	---	------------------

⁵¹ Orig.: *Capit. Caunen: Ozensis Przelomsc*. Lenkiškame herbyne vietovardžiai perteikti: *starosta Kowieński, Oskj, Przelomskj*, žr.: *Ks. Wojciecha Wijuka Kojalowicza Herbarz rycerstwa W.X. Litewskiego tak zwany Compendium*, p. 311.

⁵² Szymon Okolski, *Orbis Polonus*, t. 2, p. 90: „*Ioannes alter filius Georgij [...] Reliquit ex Bartofowicowna [...] Chriftinam Kumaiewfki coniugem [...]*“. Trys pastarosios frazės įrašytos tarpueilyje po informacijos apie Joną Jurgaitį prieš Joną Jonaitį. Prie pastarojo užrašyta santrumpa NB. Kairėje skiltyje pažymėta ta pati santrumpa ir pridėta, atrodo, vėliau, bet ta pačia ranka užrašyta informacija apie Jono Jonaičio sūnų Jurgi: „NB[.] Jurgis – maršalkos Jono Jonaičio ir Glebavičiūtės sūnus; buvo Vilkmergės pakamaris. 1-mą kartą buvo vedęs Naugarduko vaivadaitę Vainaitę, 2-rą – Liublino kaštelionaitę Slupeckaitę, su kuria susilaukė Aleksandro, t[feologijos] l[icencijato] [?], bei Felic[ijono?] Konujevskio ir dar 3 dukterų, iš kurių 1-oji ištekėjo už Polocko kašteliono Sokolinskio, antroji 1-mą kartą – už Rečicos maršalkos Judickio, antra – už Minsko vaivados Volodkavičiaus, [o] 3-oji – už Karūnos pakanclerio [...]. Jurgio sūnaus Aleksandro Komajevskio žmona buvo LDK medžioklių [viršiniko duktė] Naruševičiūtė; su ja jis susilaukė Liud[viko] Koma-jevskio. Felicijonas [...] turėjo daug dukterų; viena iš jų ištekėjo už Šemetos“.

⁵³ Orig.: *Skarbnik Voltkowski*.

<p>[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]</p>	<p>Martynas Komanskis – tarp balsavusiųjų už Joną Kazimierą iš Vilniaus vaivadijos.</p> <p><u>Komorovskiai</u> – Lietuvoje. Jie yra kilę iš Dobrynės; Okolskis t. 1, p. 69, juos mini prie Božavolios herbo⁵⁴. <i>De facto</i> jie turi Dolengos herbą. Pastarąjį sudaro balta Pasaga su aukso Kryžiumi ant viršaus, o [Pasagos] viduje – Strėlė, nukreipta smaigaliu žemyn; laukas žydras. Ant šalmo – Sparnas, pervertas Strėlės.</p> <p><u>Jurgis Komorovskis</u> – Vilkmergės žemės [teismo] raštininkas. 1607 m. seimas jį paskyrė komisaru nužymėti Kuršo sienoms. Jo sūnūs:</p> <p><u>Jonas Komorovskis</u> – iš pradžių Vilkmergės žemės raštininkas, paskui – teisėjas. Didžią šlovę pelnęs nuo pat mokyklos suolo karys, rotmistras ir pulkininkas. Vyras, visada palaikęs optimatų pusę.</p> <p><u>Samuelis Komorovskis</u> – iš pradžių Vilmėrgės vėliavininkas, paskui – Vilkmergės seniūnas. [Buvo] LDK stovyklininkas, nuo pat mokyklos suolo – įžymus karys, rotmistras ir pulkininkas. Per žygį prieš kazokus jis labai daug prisidėjo prie pergalės prie Lojevo, pasiektos liepos 31-ąją; tuomet jis vadovavo kunigaikščio Jonušo Radvilos gvardijos husarų kuopai. Grįžęs iš reido su ja bei su visu pulku, [Komorovskis] pataikė į patį mūšio [verpetą], iš užnugario užpuolė priešą, kurio didžiulę daugybę vedė senas kazokų pulkininkas Kričevskis, ir jį [privertė] trauktis.⁵⁵ Per karą su Maskva jis, Radvilos paliepimu tvarkydamas reikalus, buvo</p>	<p>Komanskis</p> <p>Komorovskis</p>
---	---	-------------------------------------

⁵⁴ Taip yra: Szymon Okolski, *Orbis Polonus*, t. 1, p. 69.

⁵⁵ Šias kautynes Kojalavičius plačiai aprašė veikale *Apie 1648 ir 1649 metų žygius prieš Zaporožės kazokus*, žr.: Albertas Kojalavičius-Vijūkas, „Apie 1648 ir 1649 metų žygius prieš Zaporožės kazokus“, in: idem, *Lietuvos istorijos įvairenybės*, d. 1, sudarė Darius Kuolys, iš lotynų kalbos vertė Darius Antanavičius, Sigitas Narbutas, Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2003, p. 88–100 (lyginiuose puslapiuose).

<p>[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]</p>	<p>labai plakamas kalbomis, tad neilgai trukus perėjo į karaliaus pusę, ypač daug pastangų padėjo per Biržų pilies apgultį, o mirė netikėtai per Livonijos karą * 1659 m.* <u>Elijas Komorovskis</u> – iš pradžių Vilkmėrgės pataurinėtininkis, paskui žemės [teismo] raštininkas. <u>Komunskiai</u> – Lapės herbo iš Polocko vaivadijos; minimi <i>Dorybės lizdo</i> p. 1169⁵⁶. Končos – Vilkmėrgės bajorkiemyje. Turi <u>Ogončiko</u> herbą su Kryžiumi skersai. Laukas – raudonas; Pusapskritimis, Strėlė ir Kryžius – balti. Ant šalmo – dvi mergiškos Rankos. <u>Volčekas Končalavičius</u> pasirašė 1401 m. uniją.</p>	<p>Komunskis Konča Končatovičius</p>
---	---	--

[p.] 169

Kondrackis	Mikalojus Kondrackis – Žemaitijoje 1621 m.	
Kondratavičius	Kondratavičiai – Žemaitijoje ir Lietuvoje. Jie turi <u>Sirokomlės</u> herbą. <u>Petras Kondratavičius</u> iš Vilniaus, <u>Mikalojus Petras ir Jeronimas</u> iš Naugarduko [vaivadijos] balsavo už Joną Kazimierą. <u>Stanislovas</u> – Žemaitijoje 1621 m.	[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]
Koniuševskis	<u>Mikalojus Koniuševskis</u> paminėtas tarp balsavusiųjų už Vladislavą IV iš Naugarduko [vaivadijos].	
Konratovskis	Konratovskis – kareivis [per kautynes] prie Ulos po <u>Sologubo</u> vėliava. Turi <u>Sirokomlę</u> .	

⁵⁶ Bartosz Paprocki, *Gniazdo Cnoty*, p. 1169: „Dom Komuńkich w Płockim Woiew. Itároda.“ Atrodo, kad šis netikslumas (*Płockim* vietoje *Polockim*) Kojalavičiaus nesuklaidino, kadangi Paprockis šią žinią padėjo prie Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos giminių.

Konstantinavičius	<u>Konstantinavičiai</u> – <i>Dorybės lizde</i> , p. * 1169*, minima, kad jie turi Lapės herbą, [o gyvena] Minsko [vaivadijoje] ⁵⁷ .	
Konša	<u>Mikalojus</u> Konša kaip šKD rūmininkas, paskirtas priimti pasiuntinius, minimas Maskvos pasiuntinybių dokumentuose prie 1566 m.	
Kontavičius	Stanislovas Kontavičius – Žemaitijoje.	
Kontautas Kontaltas	Kontautas ir Kontaltas – manau, kad [pavardės] maišosi raidę <i>u</i> keičiant <i>l</i> . 1440 m. Kontautas iš Žemaitijos didikų, vyriausias Žemaičių seniūnas, Goštauto patarimu iš Ldk Kazimiero [gavo užduotį] pamažu Kazimiero valdžion palenkti [žemaičius]. <u>Jonas Kontaltas</u> – Žemaitijoje 1621 m.	
Kontrimavičius	<u>Jonas Kontrimavičius</u> – Žemaitijoje 1621 m.	
Kopanskis	<u>Kopanskiai</u> – Žemaitijoje ir Lietuvoje. <u>Stanislovas Kopanskis</u> balsavo už Vladislavą IV iš Žemaičių Kunigaikštijos. <u>Petras Kopanskis</u> – už Joną Kazimierą iš Trakų vaivadijos.	
Kopecas	<u>Kopecai</u> – sena ir žymi giminė Lietuvoje. Turi herbą, vadinamą <u>Noragais</u> . [Ji] turi sudaryti trys išlenktos kaip dalgio Arklo Geležtės raudoname lauke. Ant vienos iš jų pridėtas Kryžius, kaip aš mačiau ant senų tos giminės antkapių. Ant šalmo vainiko – Povo Uodega. <u>N. Kopecas</u> 1522 m. minimas privilegijose kaip Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos raštininkas. <u>Eustachijus Kopecas</u> – Žygimanto Augusto šKD rūmininkas. <u>Boguslovas Kopecas</u> – apie 1579 m. Brėslaujos žemės [teismo] raštininkas.	[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]

⁵⁷ Bartosz Paprocki, *Gniazdo Cnoty*, p. 1169: „Michał Konfâtynowic z Mińskiego Woiewo.“

	<p><u>Vasilijus Kopecas</u> [buvo] vienas iš Lietuvos didikų, kurį Lietuvos luomai 1563 m. paskyrė derėtis su lenkais dėl unijos su Lietuva sudarymo. 1575 m. jis mirė; palaidotas rusėnų bažnyčioje Gardine. Vasilijaus sūnūs.</p> <p><u>Lukas Kopecas, Vasilijaus</u> [sūnus], – Brastos kaštelionas, 1613 m. [paskirtas] komisaru nustatyti Palenkės, Brastos [ir] Gardino [vaivadijų] sienoms. Paliko du sūnus. Jonas N. mirė [...] ⁵⁸ studijuodamas [...] ⁵⁹.</p> <p><u>Jonas</u> ⁶⁰ <u>Karolis Kopecas, Luko</u> [sūnus], [savo] jaunystę išlavinęs namuos ir užsienyje, iš pradžių [buvo] ŠKD rūmininkas (kambarinis), vėliau LDK pataurinkis, galop Połocko vaivada. Paėmęs į žmonas italę <u>Strozzi</u>,</p>	
--	---	--

[p.] 170

	<p>šviesiausią grafų Strozzi'ų kraujo Mantujos didikų moterį, LDK didžiojo maršalkos, Nesvyžiaus kunigaikščio Alberto Radvilos našlę, [su ja] susilaukė palikuonio.</p> <p>Jo sesuo ištekojo už Vilniaus vaivados <u>Pauliaus Sapiegos</u>, Lietuvos kariuomenės vyriausiojo vado. Patyręs be galo daug nuostolių per karus su kazokais, maskvėnais, vengrais [ir] švedais, jis liko ištikimas karaliaus Jono Kazimiero pavaldinys.</p> <p><u>Filonas Kopecas, Vasilijaus</u> [sūnus], – Lydos maršalka, 1613 m. [paskirtas] komisaru išmokėti algų susikongfederavusiems kareiviams. Jo sūnūs: <u>Adomas Kopecas, Vilniaus kanauninkas</u>, išsilavinęs vyras, mokslus krinto Romoje. <u>Mikalojus Kopecas</u> – <u>Jėzaus Draugijos</u> [narys].</p>	
--	--	--

⁵⁸ Neperskaitytas užbrauktas vienas vietovardis.

⁵⁹ Neperskaityti užbraukti du žodžiai.

⁶⁰ Virš šio ir kito vardo įrašyta nesuprasta frazė: „A utr, [?] debet“.

<p>[Šioje tekstinės dalies vietoje beveik per pusę puslapio palikta tuščios vietos] [Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]</p>	<p><u>Vasilijus Kopecas</u>, <u>Vasilijaus</u> [sūnus], – iš pradžių Brastos pakamaris, 1616 m. – Azos [ir] Perlamo seniūnas⁶¹; 1623 m. [paskirtas] komisaru nustatyti Brastos, Palenkės [ir] Gardino [vaivadijų] sienas. Galiausiai buvo Naugarduko kaštelionas. Jo vyresnysis sūnus – <u>Jonas Karolis Kopecas</u>, kurį [paminėjau] truputį anksčiau, – Polocko vaivada.</p> <p>Be to, minimi: <u>Paulius Kopecas</u>, 1601 m. Mstislavlio vaivadijos iždininkas. <u>Silvestras Kopecas</u>, Mstislavlio pilies teisėjas, – tarp balsavusiųjų už Vladislavą IV. <u>Aleksandras Kopecas</u>, ŠKD rūmininkas, – tarp tų pačių balsavusiųjų už Vladislavą IV ir tarp balsavusiųjų už Joną Kazimierą. <u>Aleksandras Kopecas</u>, Brastos kaštelionas. <u>Kristupas Kopecas</u> – iš Vilniaus [vaivadijos] 1632 m. <u>Jonas Kopecas</u> – 1648 m.</p> <p>Upytės bei Pinsko pavietuose yra kitos giminės <u>Kopecų</u>. Pinsko [pavieto Kopecai] turi apverstą <u>Vanago</u> herbą, tai yra Pasagą ir neapverstą Kryžių. Arba – <u>Liubičių</u> su vieninteliu Kryžiumi.</p> <p>Mykolas Antanas Kopecas, žiūrėk įrašą viršuje #⁶².</p>	
--	--	--

⁶¹ Orig.: *Capitane, Ozensis Przelomscensis*.

⁶² Priešas nežinomo žmogaus ranka, padarytas vėliau lenkiškai. Tekstukas apie Mykolą Antaną lenkų k. įrašytas po paskutiniųjų Kojalavičiaus Kopecų (Kristupo ir Jono) tuščio lauko pradžioje. Štai jo vertimas: „Mykolas Antanas Kopecas iš pradžių [buvo] Ašmenos pataurininkis, netrukus [tapo] LDK iždininku[,] galiausiai LDK raštininkas, didis [gerų] patarimų davėjas. Mirė anksčiau – 1727 m., palaidotas Šv. Kazimiero bažnyčioje. [Kopecai] iš Pinsko pavieto priklauso Vanago herbui“.

Koreckis	<p>Koreco kunigaikščiai Koreckiai kyla iš Algirdo sūnaus <u>Dimitrijaus Butauto</u>, Jogailos brolio, pakrikštyto Karaliaučiuje, [o] žuvusio 1399 m. Vytauto mūšyje prieš Tamerlano vietininką Edigėjų. Todėl jie turi naudoti didžiųjų Lietuvos kunigaikščių herbą, vadinamą Vyčiu, o būtent ginkluotą Riterį su ištrauktu Kalaviju, sėdintį ant šuoliui pakilusio Žirgo.</p> <p><u>Vasilijus Aleksandraitis</u>, Dimitrijaus vaikaitis, gavęs, be Koreco kunigaikštijos, iš Švitrigailos privilegiją Luckui, pirmas ėmė vadintis kunigaikščiu Koreckiu.</p> <p><u>Teodoras Kunigaikštis Ivanas Ivanaitis Koreckis</u>, 1539 m. Žygimanto I raštu paragintas [kilti į žygi] prieš totorius, atliko daug puikių darbų. Jis paliko dukrą, kuri ištekėjo už kunigaikščio Masalskio.</p> <p>Kunigaikščiai <u>Vasilijus</u>, <u>Leonas</u> [ir] <u>Aleksandras Ivanaičiai</u> Koreckiai mirė be palikuonių.</p> <p><u>Kunigaikštis Teodoras Koreckis</u>, Ivano pirmagimis, atliko daug garsių žygių prieš totorius; už tą garbę iš karaliaus Žygimanto I jis gavo Targovicą. Turėjo žmoną Žižemskaitę, su kuria susilaukė sūnaus <u>Bogušo</u>.</p> <p><u>Kunigaikštis Bogušas Teodoraitis Koreckis</u>, Voluinės vaivada, Lucko, Braclavo, Žitomiro seniūnas, – karaliaus malonės, išreikštos 1549 ir 1550 m. išduotais raštais, liudija, kiek jis savo lėšomis nuveikė prieš totorius. Kartu su įžymiaisiais [karvedžiais] jis 1564 m. dalyvavo mūšyje prie Ulos Ivansko laukuose ir [tapo] pergalės [dalininku]. Pavedus 1531 m. jis perėmė Vinicos, o 1550 m. – Braclavo pilis. Mirdamas karaliui testamentu užrašė žirgą, ant kurio jodavo į žygius už Respubliką, ir savo lanką. Sūnų Joachimą jis pavedė Vilniaus kašteliono Jono Jeronimo Chodkevičiaus ir kunigaikščio Mykolo Aleksandraičio Čartoriskio globai.</p>	<p>[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]</p> <p>[Tekstinėje dalyje šioje vietoje Koreckių genealoginis medis]</p>
----------	--	--

<p>[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys] [Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]</p>	<p><u>Kunigaikštis Joachimas Bogušaitis Koreckis</u>, globojamas Chodkevičiaus, tapo įgudusiu kariu. Jis pasižymėjo kaip kuopų vadas [kovose] prieš totorius bei rokošininkus. Su Chodkevičiaus dukterimi, savo žmona, jis paliko sūnus <u>Samuelį</u> bei <u>Karolį</u> ir dukteris – Laviniją, Klecko kunigaikščio Radvilos žmoną, <u>Marcibelę</u>, Vilniaus kašteliono Mikalojaus Glebavičiaus žmoną, Izabelę, Voluinės kašteliono kunigaikščio Čartoriskio žmoną, ir Eleną, Černigovo vaivados Martyno Kalinovskio žmoną.</p> <p><u>Kunigaikštis Samuelis Joachimaitis Koreckis</u> didžiai išgarsėjo žygiuose prieš totorius ir turkus. Keletą kartų barbarai jį buvo paėmę į nelaisvę. Paskutinįkart tai atsitiko prie Čėčioros; šioje nelaisvėje jis, vienas iš kilmingiausių belaisvių, buvo pasmaugtas, kadangi turkai jo baisiai bijojo. Su <u>Mogilaite</u> jis susilaukė dukters, ištekėjusios už Leščinskio.</p> <p><u>Kunigaikštis Karolis Joachimaitis Koreckis</u> plaukdamas į Belgiją pateko švedams į nelaisvę ir Stokholme praleido penkerius metus. Davęs pažadą iš rusėnų schizmos pereiti į katalikų tikėjimą, buvo paleistas laisvėn ir iškeistas į tikrą Karolio sūnų Karolį. Jis sutramdė su leidimu Ukrainoje plėšikavusius lisovskininkus⁶³. Su Ona Potockaite paliko sūnus: Samuelį, Karolį [ir] Aleksandrą.</p> <p><u>Kareiva</u> Horodlės seime gavo <u>Dembno</u> herbą. Upytės ir Ašmenos pavietuose [iki šiol tebegyvena] šios giminės ir herbo palikuonių, kaip antai N. Kareiva, Upytės pataurininkis [?]⁶⁴.</p>	Kareiva
--	---	---------

⁶³ Orig.: *Lifsoviensens licentiose per Ukrainam grassantes oppressit*. Lisovskininkai – pulkininko Aleksandro Juozapo Lisovskio (*apie 1580–1616 X 11) daliniuose kovoje vyrai, ypač išgarsėję per Dmitrijaus Apsišaukelio II 1607–1610 m. surengtus žygius.

⁶⁴ Orig. galbūt *Vicepaep.*, bet gali būti ir *Vicepocp.*, *Vicepap.*, *Vicepup.* *Vicepocillator* būtų arčiausia šios samtrumpos, bet po ja gali slėptis ir kitų pareigų pavadinimas, pavyzdžiui, *vicedapifer* ar pan.

[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]	<p>Kiti <u>Kareivos</u>, vadinami Burnakais, [gyvena] Vilniaus vaivadijoje. Jie turi <u>Kušą</u> raudoname lauke.</p> <p><u>Korfai</u> ‘Smisingko [herbo]’⁶⁵ – livoniečių giminė. ‘Ji kryžiuočių laikais iš Vestfalijos atkeliavo Livonijon. Iš ten persikėlė į Žemaitiją.’</p> <p>Vilhelmas Korfai iš Kroicburgo, Šiaulėnų [ponas, minimas] tarp balsavusiųjų už Joną Kazimierą. [Jis buvo] Ėrglių seniūnas⁶⁶, ŠKD pulkininkas; jo sūnūs: Vilhelmas ir Mikalojus.</p> <p>Mikalojus Korfai, Vilhelmo brolis, – Cėsių vaivada, Kuoknesės ‘ir Vabalninko’⁶⁷ seniūnas.</p> <p>Herbe jie turi geltonos spalvos Leliją raudoname lauke. Ant šalmo karūnos – geltona Lelija tarp dviejų vyriškos ir moteriškos lyties Undinių su žvaigždėmis virš [visos grupės].</p> <p><u>Kormultas</u>, Galiginto brolis, Horodlėje sau ir broliui gavo Gulbės herbą. Su Vytauto dukterimi Roka Kormultas susilaukė sūnaus Nemekšos Kormultaičio, šis – Valadkos ir Aleksandro; iš Valadkos kilo Valadkavičiai, apie kuriuos – savoje vietoje.</p> <p>Lukas Korkus – Žemaitijoje 1621 m.</p> <p><u>Mykolą Korkoščicą</u> mini viena Žygimanto I privilegija.</p>	<p>Korfai</p> <p>Kormultas</p> <p>Korkus</p> <p>Korkoščicas</p>
--	--	---

⁶⁵ Plg.: Ks. Wojciecha Wijuka Kojalowicza Herbarz rycerstwa W.X. Litewskiego tak zwany Compendium, p. 288.

⁶⁶ Orig.: Capit. Orlensis.

⁶⁷ Orig.: et Wobolnices. ar Wobolnicen. Tą pačią informaciją randame ir lenkiškame herbyne, žr.: *ibid.*

Korsakas	<p><u>Korsakai</u> – sena ir labai gausi giminė Lietuvoje. Pasakoja, kad jos pirmtakas atkeliavo iš <u>Korsikos</u>. ūr jam ū žmonas Švitrigaila davė savo seserį, o kraičio vietoje – valdas nuo Glubokojės iki Zavolotės. [Giminė] naudojasi herbu, kuris vadinasi <u>Inkaras</u>: [jis vaizduojamas] ‘raudoname lauke’ [tokios] formos, kaip pridedu⁶⁸. Apie juos Okolskis rašo p. 458⁶⁹, bet išvardija nedaug. Daugiausia jų gyvena Polocko vaivadijoje. Kitapus Polocko [vaivadijos] sienų, Maskvijoje, yra vietovė, pačių maskviškių nuo seno vadinama <u>Korsakų</u> lauku; [pavadinimas kilęs] nuo pergalės, kurią Korsakai savo giminės pajėgomis laimėjo prieš maskviškius.</p> <p>Vieni [iš tos giminės] vadinami <u>Korsakais</u> iš Počapovo, antri – <u>Korsakais-Glubockiais</u>, treči – ‘Korsakais-Borkolabais’, <u>Korsakais-Golubickiais</u>, kiti – <u>Korsakais-Udzelskiais</u> [todėl, kad būtų galima] atskirti šeimas, nors šiaip visi yra tos pačios kilmės ir herbo.</p> <p><u>Glebas ir Lukas Korsakai</u>, šKD Žygimanto I dvariškiai, 1536 m. nulydėjo Maskvos pasiuntinius.</p> <p><u>Korsakas-Borkolabas</u> 1561 m. buvo pasiuntinys pas Maskvėną.</p> <p>1564 [! 1563] m. daug Korsakų su savo giminės bei pavardės kareiviais sudarė didžią dalį Polocko pilies įgulos; [kai Maskvėnas] užėmė pilį, jie visi, sulaužius duotą priesaiką, buvo išvesti į Maskviją.</p> <p><u>Anichimas Korsakas</u>⁷⁰, kuopos vadas, 1567 m. [dalyvavo] pergalingame [mūšyje] Ivansko laukuose.</p>	[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]
----------	---	--

⁶⁸ Ta pati frazė „raudoname lauke“ yra ir virš žodžių *formâ quam*, ir sakinio pabaigoje.

⁶⁹ Taip yra: Szymon Okolski, *Orbis Polonus*, t. 1, p. 458.

⁷⁰ Lenkiškame herbyne vardo forma *Oniki*, žr.: Ks. *Wojciecha Wijuka Kojalowicza Herbarz rycerstwa W.X. Litewskiego tak zwany Compendium*, p. 111.

	<p><u>Eustachijus Korsakas</u> iš Golubicų 1609 m. buvo Polocko išdininkas, o paskui – vaisksis.</p> <p><u>Jonas Korsakas</u> iš Golubicų (Eustachijaus brolis), ŠKD dvariškis, Polocko vėliavininkas, 1613 m. [buvo paskirtas] komisaru tvarkyti Smolenską. Jis buvo <u>Polocko kaštelionas</u>. Vėliau jį paskelbė Smolensko vaivada, [bet jis] mirė anksčiau, nei užėmė postą. [Jonas] buvo vedęs Polocko žemės teisėjo Žuko dukterį, su kuria susilaukė sūnaus <u>Grigaliaus</u>.</p> <p><u>Grigalius Jonaitis Korsakas</u> – Rogačevo seniūnas, Polocko vėliavininkas. Buvo vedęs Romano Valavičiaus ir Elenos Sapiegaitės dukterį Aleksandrą, su kuria susilaukė <u>Kazimiero Korsako</u>, Polocko vėliavininko, <u>Karolio Korsako</u> iš Jėzaus Draugijos [ir] <u>Romano Korsako</u>.</p> <p>‘<u>Grigaliaus brolis Gabrielius Korsakas</u> – iš pradžių Polocko žemės [teismo] raštininkas, paskui – teisėjas; [jo] sūnus – Konstantinas.’</p> <p><u>Rapolas Korsakas</u> – iš pradžių Galičo vladika, paskui visos Rusios metropolitas; už išmintį, išsilavinimą, padorumą, karštą tikėjimą [buvo pelnęs] didelį autoritetą tiek šviesiausių karalių, tiek ir Romos Kurijos akyse. Tapęs Veljamino Rutskio įpėdiniu, jis daug nuveikė <u>šventosios unijos</u> labui.</p> <p><u>Jonas Korsakas</u>, Rapolo brolis, – Žemaičių Kunigaikštijos pilies raštininkas; jo sūnus <u>jėzuitas Aleksandras Korsakas</u> mirė 1657 m.</p> <p><u>Juozapas Korsakas</u> – Mstislavlio vaivada; jis Glubokoje priėmė ir kuo turtingiausiai apdovanojo tėvų basųjų karmelitų vienuolyną.</p> <p><u>Jonas Korsakas</u> – [nuo] 1598 m. Ašmenos žemės teisėjas, vėliau iki tol Ašmenos žemės raštininkas; buvo deleguotas teisėju į Iždo Tribunolą; 1613 m.</p>	
--	--	--

	jis – jau teisėjas Vilniaus magistrato išlaidų sąskaitoms tikrinti. Šis [vyras] <u>Astravece</u> , Vitebsko vaivadijoje, pastatė ir apdovanojo tėvų dominikonų vienuolyną, o Vilniuje – konviktą kilmingos jaunuomenės studijoms ⁷¹ , administruojamą garbiosios Vilniaus kapitulos.	
--	---	--

[p.] 174

[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]	<p><u>Vasilijus Korsakas</u> – Mozyriaus vėliavininkas, 1590 m. – išdininkas.</p> <p><u>Jeronimas Korsakas</u> 1590 m. seime buvo paskirtas išmokėti pinigų iš LDK išdo. <u>Steponas Korsakas</u> – 1634 m. Išdo Tribunolo teisėjas.</p> <p><u>Krustupas Korsakas</u> – Polocko pakamaris; jo sūnūs – <u>Jonas</u>, <u>Vladislovas</u>, <u>Jeronimas Korsakai</u>. Tarp balsavusiųjų už Vladislovą IV iš Polocko [vaivadijos] minimi <u>Jonas Korsakas</u> ir <u>Petras Korsakas-Udzelskis</u>. Iš Mstislavlio – <u>Jozuė Korsakas</u>, Mstislavlio seniūnas.</p> <p><u>Korsakai-Sovos</u> ir iš to [vardo] išvesti <u>Sovijai</u> gyvena Brastos ‘ir Naugarduko vaivadijose’; jie naudojami <u>Lapės</u>, arba Bzuros, herbu, [kurį] turi sudaryti balta Strėlė su dviem Kryžiais raudoname lauke; ant šalmo karūnos – tupinti pakilusi Lapė.</p> <p>Teodoras ir Aleksandras <u>Korsakai-Savičiai</u> minimi 1648 m. tarp balsavusiųjų už Joną Kazimierą.</p> <p>Martynas Korsakas – to paties herbo Trakų vaivadijoje. Jo sūnus Jonas Korsakas – Naugarduko pateisėjininkis; [kitas sūnus] – Romanas Korsakas. Jono sūnūs – Samuelis Aleksandras, Jonas, Stanislovas, Mykolas.</p>	Korsakas-Sova
--	--	---------------

⁷¹ Orig.: *Convictum pro Nobili studiis vacante iuventute.*

<p>[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys su įrašu tuščiam lauke „Lietuvos Vytis“]</p> <p>Šie pastarieji yra kunigaikščiai Rožinskiai.</p>	<p>Kunigaikščiai Karijotaičiai kilo iš Lietuvos dk Gedimino sūnaus, Algirdo brolio, Jogailos dėdės. Todėl jie naudojami Lietuvos <u>Vyčio</u> herbu, kurį arčiausiai rasi pavaizduotą prie Koreckių.</p> <p><u>Karijotas Gediminaitis</u> – Naugarduko kunigaikštis.</p> <p>Jo sūnūs:</p> <p><u>Aleksandras Karijotaitis</u> – Podolės kunigaikštis.</p> <p><u>Konstantinas Karijotaitis</u> – Podolės kunigaikštis.</p> <p>Po Kazimiero Didžiojo mirties lenkai jį pakvietė užimti karaliaus sostą su sąlyga, kad priims katalikų tikėjimą. Bet kadangi jis buvo graikų-rusų tikėjimo, tai mieliau norėjo atsisakyti karaliaus valdžios, nei pakeisti tikėjimą.</p> <p><u>Teodoras</u> – Naugarduko kunigaikštis.</p> <p><u>Jurgis Karijotaitis</u> – Valakijos ir Moldavijos vaivada.</p> <p>Strijkovskis istorijoje rašo, kad 1399 m. mūšyje prie Vorsklos nuo totorių krito <u>kunigaikščiai Glebas ir Semionas Karijotaičiai</u>⁷².</p> <p>Paprockis mini <u>Mykolą Karijotaitį</u>⁷³, turėjusį sūnus: <u>Kerką Karijotaitį</u> ir <u>Bagdoną Mykolaitį Karijotaitį</u>, pagarsėjusį žygiais prieš totorius, nizoviečių kariuomenės vadą, arba generolą⁷⁴, bei <u>Mikalojų</u> – visus pagarsėjusius karius.</p> <p><u>Kaributas</u>, Jogailos brolis, per krikštą gavo <u>Dimitro</u> vardą.</p>	<p>Karijotas</p> <p>Kaributas</p>
---	---	-----------------------------------

[p.] 175

	<p>Jis yra dviejų didžiai kilmingų giminių pradininkas, o būtent, kunigaikščių Zbaražskių Zbaraže ir Višnioveckių Višniovece. Ir viena, ir kita giminė turi savus herbus, kuriuos gavo, paniekinus Lietuvos</p>	<p>[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]</p>
--	---	---

⁷² Maciej Strykowski, *Ktora przedtym nigdy światła nie widziała, Kronika Polska, Litevska, Zmódzka y wszystkiej Rusi*, p. 510.

⁷³ Bartosz Paprocki, *Gniazdo Cnoty*, p. 1145.

⁷⁴ Taip verčiame orig.: *Nizo- ll uiensium exercituū Dux seu Gñlis*.

	<p>didžiųjų kunigaikščių, iš kurių kilę, insigniją. Dėl šios giminės herbo pastebiu, kad 1654 m. Brastoje regėjau senas patrankas, nulietas Vitebsko vaivados, kunigaikščio Stepono Zbaražskio vardu. Herbuose ant jų nebuvo Žvaigždės, Puslankis neturėjo Pasmėnulio [pavidalo], o buvo tik Puslankis tokios formos, kurią [čia] pridedu.</p> <p>Man nepasisekė gauti abiejų giminių genealoginių medžių; čia pridedu [tokį], koks buvo iki kunigaikščių Zbaražskių ir Višnioveckių atsiskyrimo.</p> <p><u>Žygimantas Kaributas</u>, 1422 m. išrinktas Čekijos karaliumi, buvo Vytauto gausiai aprūpintas kariuomene, vien gandu apie [savo] atkeliavimą privertė iš Čekijos pasitraukti varžovą, užėmė Vinčadą⁷⁵, buvo pagarbiai priimtas pragiečių [ir] savo valdžiai pajungė visą Čekiją, Moraviją [bei] Sileziją. Tačiau popiežiui Martynui savo laišku (jį surasi [knygoje]: <i>Horum. Rem. de Orig. Heres.</i>⁷⁶), parašytu Lietuvos didžiajam kunigaikščiui Aleksandriui Vytautui, kuo primygtiniausiai paspaudus, idant eretikai negautų paramos iš katalikų, Žygimantas buvo Vytauto atšauktas iš Čekijos. Kilus pilietiniam karui dėl valdžios tarp Žygimanto Kęstutaičio ir Švitrigailos, [Kaributas kovėsi] Švitrigailos pusėje, mūšyje prie Vilniaus 'pateko į nelaisvę ir' buvo vandeny prigrindytas⁷⁷. Rankraštyje jis kitaip vadinamas <u>Žydiminu</u>. <u>Ivanas, Skinderis, Andrius Kaributai</u>, Dimitro sūnūs, žuvo nuo totorių per Vytauto žygį prieš Tamerlano legatą Edigą 1399 m.</p>	<p>[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]</p> <p>[Tekstinėje dalyje šioje vietoje Kaributaičių genealoginis medis]</p>
--	--	--

⁷⁵ Taip verčiame orig. *Vinczadam* (gali būti *Vinczadum* ar *Vinczovum*, *Vinczovam*).

⁷⁶ Neidentifikuota knyga.

⁷⁷ Taip verčiame orig. *aquis suffocatus est*.

	<p><u>Teodoras Kaributas, Seversko kunigaikštis</u>, Dimitro sūnus, 'Nesvyžiaus ponas'⁷⁸, 1430 m. sukilo prieš Jogailą; pralaimėjęs už bausmę už sukilimą prarado <u>Braclavą</u> ir <u>Kremenecą</u>. Kilus karui dėl valdžios tarp Žygimanto Kęstutaičio, *sūnaus Mykolo* ir Švitrigailos, Vilkmergės laukuose pateko į nelaisvę Švitrigailai. Paliko sūnų Danielių. Pastatė Vinicą ir Zbaražą. Daškus, tai yra Danielius, 'atsižvelgus į tėvavardį', yra tiesioginis Zbaražo ir Višnioveco kunigaikščių protėvis. Turėjo sūnų Vosylių Kaributą.</p>	
--	---	--

[p.] 176

<p>[Tekstinėje dalyje šioje vietoje Kaributų-Zbaravskių genealoginis medis]</p>	<p><u>Kunigaikščiai Kaributai-Zbaravskiai</u>, arba Zbaravskiai, kaip man pavyko sužinoti, yra štai taip išplitę.</p> <p><u>Kunigaikštis Andrius Zbaravskis</u> paminėtas Strijkovskio prie 1512 m. kaip Ostrogiškio talkininkas per tą žygį, per kurį ties Višniovecu buvo sumušti 25 tūkstančiai totorių⁷⁹.</p> <p><u>Kunigaikštis Steponas Zbaravskis</u>, Dimitro ir Herburtaitės sūnus, iš pradžių buvo Vitebsko vaivada. 1555 m. jis atliko pasiuntinystę į Maskvą. Atrodo, kad jis turėjo dvi žmonas, nes Okolskis mini Manvydaitę⁸⁰, kuri pagimdė <u>Steponą</u>. Aš dar skaičiau, kad <u>Mikalojaus kunigaikščio Petro Zbaraskio</u> tėvai buvo Steponas ir Nesiolovskaitė, Vitebsko vaivados duktė. Minėtasis Steponas suremontavo Vitebsko pilį, o paskui buvo Trakų vaivada.</p>	<p>Kaributas-Zbaravskis</p>
---	--	-----------------------------

⁷⁸ Pastaba, įrašyta virš eilutės, atsirado, autoriui supainiojus du asmenis: Teodorą Kaributaitį ir Teodorą Nesvyžiški, žr.: Konstantinas Avizonis, „T. Kaributaitis“, in: *Lietuvių enciklopedija*, t. 31: *Teleskopas–Tūbinės*, Boston: Lietuvių enciklopedijos leidykla, 1964, p. 49.

⁷⁹ Maciej Strykowski, *Ktora przedtym nigdy swiatta nie widziata*, *Kronika Polska, Litewska, Zmodzka y wszystkiey Rusi*, p. 734.

⁸⁰ Szymon Okolski, *Orbis Polonus*, t. 1, p. 530.

<p><u>Kunigaikščius Vladislova ir Jurgį Zbaravskius mini Okolskis</u>⁸¹. <u>Vladislovas</u> 1569 m. kaip didikų atstovas 'nuo Lietuvos luomų buvo pasiūstas sudaryti unijos su Lenkija'.</p> <p><u>Kunigaikštis Mikalojus Zbaraskis – Kremeneco seniūnas.</u></p> <p>Aš prisimenu Krokuvos kašteliono laiške arkivyskui skaitęs, kad Stepono sūnus, ano [t.y. kašteliono] tėvas, prie Stepono [Batoro] paėmė nelaisvėn Šeremeta; šis dalykas labai sujaukia [giminės] kilmę, pavaizduotą [aukščiau esančiame genealoginiame] medyje, tačiau aš neturiu kaip įveikti [šio] sunkumo⁸².</p> <p><u>Kunigaikštis Jonušas Zbaravskis, Mikalojaus [sūnus], Braclavo vaivada, pergalingame mūšyje prieš maskvėną Serebrianą vadovavo dviem šimtams husarų. Sokolo pilies apgulos metu jis su savaisiais atrėmė maskvėnų išpuolius. Per žygį į Velikije Lukus jis vadovavo šešioms tūkstančiams kareivių ir užtikrino kariuomenės saugumą iš užnugario. Pasiūstas prie Toropeco, jis privertė bėgti prieš kariuomenę. Šitai mini Paprockis [savo] istorijoje, p. 208⁸³.</u></p> <p><u>Kunigaikštis Jonušas Zbaravskis, Jonušo [sūnus], Krokuvos kaštelionas. Jo brolis kunigaikštis Kristupas Zbaraskis, Lenkijos Karalystės arklidžių viršininkas, didžiai išgarsėjo per pasiuntinystę Turkijon po karo ir Chotino pergalės. Šią pasiuntinystę lotynų ir lenkų kalbomis aprašė įvairūs [autoriai].</u></p> <p><u>Kunigaikščiai Kaributai-Višnioveckiai kilo iš Dimitro Kaributaičio, Višnioveco pono, – [taip] rašo Paprockis</u>⁸⁴. Okolskis išvardija šiuos⁸⁵:</p>	<p>Kaributas-Višnioveckis</p>
---	-------------------------------

⁸¹ *Ibid.*

⁸² Toliau rankraštyje užbraukti šeši neperskaityti žodžiai.

⁸³ Dėl Paprockio veikalų retumo šios informacijos patikrinti negalėjome.

⁸⁴ Bartosz Paprocki, *Gniazdo Cnoty*, p. 1147: „Fedor fyn Korybutow maž fławny / Kfiążę Niefwiżkie / 3budował winnicę 3bárá15“, „Dáško fyn Fedorow maž fławny“ ir „Wašil fyn Dáškow maž 3acny / od ktore° idą 3báráfcy / Wifniewieccy / Porzyccy / Woronieccy. Miechowitę / iáko 3 Niemc°“.

⁸⁵ Szymon Okolski, *Orbis Polonus*, t. 1, p. 528–529.

	<p><u>Dimitras</u> – amžinas karys, [kovėsis] prieš valakus, turkus [ir] totorius. ~~Patiktas~~ Paimtas į nelaisvę totorių, buvo turkų pakabintas ant kablo; išplėšę jam širdį, turkai pasidalino [ir] suvalgė, galvodami, kad taip įgis dvasinės stiprybės ir drąsos.</p> <p><u>Kunigaikštis Mykolas Kaributas Višnioveckis</u> 1512 m. su kunigaikščio Ostrogiškiu dalyvavo kautynėse, per kurias buvo išvaikyti 25 tūkstančiai totorių.</p>	
--	---	--

[p.] 177

	<p>1567 "1579" jis nusiaubė Maskvėnui pavaldų ~~Ne~~ Severską. Jo sūnūs – <u>kunigaikščiai Jonas ir Aleksandras Višnioveckiai</u>. Tas pats prie 1562 m. minimas kaip Kijevo kaštelionas.</p> <p><u>Kunigaikštis Konstantinas Višnioveckis</u>, Dimitro brolis, 1567 m. per kautynes, kuriose buvo sumuštas maskvėnas Serebrianas, vadovavo dviem šimtams už savo pinigų nusamdytų raitelių.</p> <p><u>Kunigaikštis Andrius Višnioveckis</u> – Voluinės kaštelionas.</p> <p><u>Kunigaikštis Jurgis Mykolaitis Višnioveckis</u> – Kijevo kaštelionas.</p> <p><u>Kunigaikštis Konstantinas Višnioveckis</u> – Rusios vaivada.</p> <p><u>Kunigaikštis Jonušas Višnioveckis</u> – Karalystės arklidžių viršininkas, liaudies kalba <i>Koniuszy</i>.</p> <p><u>Kunigaikštis Jeremijus Višnioveckis</u> – Rusios vaivada. 1648 m. mirus Vladislavui, jis vienas sulaukė sukilusių kazokų puolimą, kaip prie tų metų mano plačiau aprašyta jo žygių [istorijoje]⁸⁶. Per varžovų</p>	
--	--	--

⁸⁶ Autorius nurodo į savo apybraižų rinkinio *Apie 1648 ir 1649 metų žygius prieš Zaporožės kazokus* antrąją dalį, pavadintą *Trumpu pasakojimu apie Višniovecko ir Lubnų kunigaikščio Jeremijo Mykolo Kaributo, Rusios vaivados, Kanevo ir t.t., seniūno, 1648 m. žygius prieš Zaporožės kazokus*. Šios apybraižos fotokopiją ir vertimą į lietuvių kalbą su gausiais komentarais galima rasti knygoje: Albertas Kojalavičius-Vijūkas, *Lietuvos istorijos įvairenybės*, d. 1, Vilnius, 2003, p. 116–151.

	<p>grupuotes nušalintas nuo vadovavimo kariuomenei, savo pastangomis jis atlaikė Zbaražo apgultį, ties Berestečku surado savo [karinių] patarimų įvertintoją, privedė karą prie pabaigos, prie Bilos Cerkvos buvo pakirstas staigios ligos (įtariama, nunuodytas, kadangi visuomet jo narsumą sekiojo pastovus palydovas – pavydas) [ir] mirė, palikęs [iš pradžių] šviesiausiojo kunigaikščio Karolio, o vėliau – šviesiausiojo karaliaus Jono Kazimiero globai savo savo dorybių įpėdinį – sūnų, <u>kunigaikštį Mykolą Višnioveckį</u>, didelių vilčių teikiantį jaunuolį, kuris Pragoje⁸⁷ ‘Pultuske, o paskui Pragoje’ išėjęs humanitarinius mokslus ten pat studijavo matematiką. 1669 m. birželio 19 d. jis buvo išrinktas Lenkijos karaliumi.</p>	
Kaributai-Porickiai ir Voroneckiai	<p>Kalbama, kad kunigaikščiai Porickiai ir Voroneckiai kilo iš Kaributo; man nepasitaikė nieko skaityti nei apie juos, nei apie jų palikuonis. Tą patį sako Paprockis savo <i>Sode</i>⁸⁸.</p>	
Korizna	<p>Koriznų yra Žemaitijoje ir Vilniaus vaivadijoje. Jie turi iš <u>Abdanko ir Vrembų ‘Bončos’ sudarytą</u> ‘savą panašų į *Bončą*’⁸⁹ herbą. <u>Mikalojus Korizna</u> – Vilniaus kanauninkas, LDK referendorius, miręs 1598 m., palaidotas Vilniaus katedroje, kaip [rašo]</p>	[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]

⁸⁷ Orig. užbrauktas vietovardis ir dar du neperskaityti žodžiai.

⁸⁸ Minima knyga: Bartosz Paprocki, *Ogrod Krolewsky w ktorem o poczatku Cesarzow Rzymyskich, Arcyxiązät Rakuskich, Królów, Polskich, Czeskich, Xiązät Sląnskich, Ruskich, Litewskich, Pruskich, rozrodzenia ich krótko opisane naidziess...*, Drukowano w sławnem Starem Mieście Praskiem: V Daniela Siedlczańskiego, 1599. Dėl knygos retumo (Lietuvos bibliotekose nėra nė vieno egzemplioriaus) šios informacijos patikrinti nepasisekė.

⁸⁹ Taip verčiame orig.: *ad instar Boycza*. Jei teisingai perskaitėme orig., herbo pavadinimas atrodo itin netikslus, nes Bončos (Viduramžiai ir vėliau rašytos ir *Boycza*) herbe pavaizduotas Vienaragis, plg. Tadeusz Gail, *op. cit.*, p. 26–27. Koriznų herbas šiandien vadinamas Kryžstrėle (Kryžostrzał); Gajlis pateikia kitokią jo atmainą, nei šioje vietoje pateikta Kojalavičiaus.

Koženeckis	<p>Starovolskis ‘<i>Monumenta Sarmatarum</i>’⁹⁰. ‘Stepono Batoro [laikais] fundavo Polocko [jėzuitų] kolegiją. <u>Jonas Korizna</u> – [gyveno] Žemaitijoje 1621 m. <u>Feliksas Korizna</u> – Žemaičių žemės teisėjas. Jo sūnūs: <u>Mikalojus Korizna</u> – šKD rotmistras; <u>Felicijonas Stanislovas</u>. <u>Jurgis Korizna</u> – Felicijono sūnus. Kiti [autoriai] jų herbą vaizduoja kitaip.</p> <p><u>Koženeckiai</u> – turtinga Palenkės giminė. Turi valdų Pinsko paviete. Naudojasi štai šios formos herbu raudoname lauke. [Pavardę] <u>reikia rašyti</u> – Kuženeckis.</p>	[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]
------------	--	--

[p.] 178

[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]	<p><u>Koženevskiai</u> – iš Palenkės; turi Nalenčo herbą, aprašytą kitoje vietoje.</p> <p><u>Petras Koženevskis</u> – pulko vadas Livonijoje; ten ir apsisotojo. Jo sūnus <u>Motiejus Koženevskis</u> persikėlė į Lietuvą, į Brėslaujos paviatę. Motiejaus sūnūs: jėzuitas <u>Petras Koženevskis</u>, nepailstantis darbininkas, teikiant patarnavimus artimiesiems. Ypač triūsė Slucke prie švedų, Vilniuje prie maskvėnų; čia jis ir mirė nuo maro 1657 m. Jo brolis <u>Paulius</u> vedė Getautaitę. <u>Juozapas Koženevskis</u> – tarp balsavusiųjų už Joną Kazimierą iš Vitebsko vaivadijos.</p>	Koženevskis
[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]	<p>‘Kosaževskiai – bajorai Polocko ir Vitebsko vaivadijoje; turi [savą] sudėtinį herbą.</p> <p>Jonas Kosaževskis – žymus vyras mano laikais, Polocko [?] iždininkas, šKD rotmistras. Jo sūnūs – Dominykas, Vasilijus (Polocko taurininkas[?]), Samuelis (Vitebsko taurininkas), Kristupas.’</p>	Kosaževskis

⁹⁰ Simon Starovolscius, *Monumenta Sarmatarum, viam uniuersæ carnis ingref-
forum*, Simone Starovolscio primicerio Tarnovienfi collectore, Cracoviae: In officina viduae et haeredum Francisci Caesarii, 1655, p. 226–227 (naudotasi egz. LMAVB – L–17/2–124).

	<p><u>Andriejus ir Teodoras Koscios-Zbirovskiai</u> – balsavo už Joną Kazimierą nuo Brastos [vaivadijos].</p> <p><u>Gabrielius Koscialkovskis</u>, Kališo pakamario Jano sūnus, pirmasis persikėlė į Lietuvą iš Didžiosios Lenkijos. Turi herbą. Šitas Gabrielius buvo kunigaikščio Mikalojaus Radvilos Juodojo prefektas. Jo sūnūs: <u>Lukas Koscialkovskis</u> (Brėslaujos seniūnas) ir <u>Gabrielius Koscialkovskis</u>. Šito antrojo Gabrieliaus sūnūs: <u>Jonas Koscialkovskis</u> (Brėslaujos pateisėjis), miręs 1648 m.; <u>Stanislovas, Danielius ir Elijas</u>.</p> <p>Tarp balsavusiųjų už Joną Kazimierą iš Naugarduko [vaivadijos] minimas <u>Stanislovas Koscičius</u>, o iš Brastos – <u>Teodoras Koscičius</u>.</p> <p><u>Stankas Koscevičius</u>, pulko vadas 1454 m. valdant Kazimierui; kryžiuočiams [mūšyje] prie Choinicos sumušus karaliaus kariuomenę, jiv buvo vienas iš [tų] didikų, kurie saugojo karalių.</p> <p><u>Stanislovas Koscevičius</u> galbūt yra tas LDK maršalka bei Kauno seniūnas, kuris [dokumentuose] minimas prie 1492 m.</p>	<p>Koscia</p> <p>Koscialkovskis</p> <p>Koscičius</p> <p>Koscevičius</p>
[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]	<p><u>Kosciuškos</u> – Brastos vaivadijoje; jie turi <u>Rocho</u> herbą tokios formos, kaip čia pridedu; ant šalmo – trys Stručio Plunksnos.</p> <p><u>Kazimieras Jogailaitis</u> amžino [naudojimosi] teise <u>Kosciuškai</u> padovanojo valdą, vadinamą <u>Sechnovičiais</u>, todėl jie vadinami <u>Sechnovickiais</u>. Paskui Aleksandras [juos] nuskriaudė. Žiūrėk Okolskio t. 2, p. 610⁹¹.</p> <p>Tarp balsavusiųjų už Joną Kazimierą minimi <u>Aleksandras, Paulius, Teodoras, Kristupas, Vasilijus Kosciuškos</u>.</p>	<p>Kosciuška</p>

⁹¹ Szymon Okolski, *Orbis Polonus*, t. 2, p. 620: „Hoc Stemmate vtitur antiqua Domus Koćciufzkonom in Palatinatu Breftenfi, cuius Atauo Cafimirus III. (nam diu erat in Aula Regis) bona fua Regalia Siechnowice cum duabus villis in Palatinatu Breftenfi, iure hæreditario dedit“.

	<p>N. Kosciuška – mano laikais Brastos žemės raštininkas, didžiai garsus vyras.</p> <p><u>Juozapas Kosciutla</u> – tarp balsavusiųjų už Vladislavą IV iš <u>Naugarduko vaivadijos</u>.</p> <p>‘Kosmiovskiai – Vilniaus vaivadijoje; Rastinėnų paveldėtojai; turi <u>Ragu</u> herbą.’</p> <p>Kosovai – Vitebsko [vaivadijoje]. Davainų genealoginis medis mini <u>Kristupą Kosovą</u>.</p> <p><u>N Kosovas</u> – Kijevo pseudometropolitas, įsisiūlęs schizmininkas.</p>	<p>Kosciutla</p> <p>Kosmiovskis</p> <p>Kosovas</p>
--	---	--

[p.] 179

[Kosakovskis]	<p><u>Kosakovskiai</u>, kurie gyvena Lietuvoje, nors ir kraujo linija yra giminės, tačiau pagal kilmę yra lenkai ir turi tą patį herbą, tai yra <u>Naktikovą</u> žydrame lauke.</p> <p><u>Kristupas Kosakovskis</u> pirmasis atsikėlė į Lietuvą. Jo sūnūs: Paulius Kosakovskis, šKD rūmininkas, ir <u>Tomas Kosakovskis</u>, Piarnu kaštelionas. Pastarasis turi sūnus: <u>Andrių Kosakovskį</u> ir <u>Jokūbą</u>.</p> <p><u>Nikodemus Kosakovskis</u> – Lomžos seniūnas. Tai – narsiausias karys bei pulko vadas Lietuvos kariuomenėje. Kiti jį vadina <u>Pranciškumi</u>. Per 1605 m. Kirchholmo mūšį jis vadovavo kairiajam rezervinių pajėgų sparnui. Buvo vedęs Valavičiūtę, Vilniaus vyskupo Eustachijaus seserį. Jo sūnūs: <u>Jonas Jonas Eustachijus Kosakovskis</u> – Mstislavlio kaštelionas, Gulbenės seniūnas, orus ir dievobaimingas senatorius. Su Kauno vėliavininko dukterimi <u>Dzevaltauskaite</u> susilaukė dviejų sūnų.</p> <p><u>Jonas Pranciškus Kosakovskis</u>, [priklausantis] skirtingai nei šie linijai, [minimas] tarp balsavusiųjų už Vladislavą IV iš Vitebsko. Tarp balsavusiųjų iš Vilniaus vaivadijos už Joną Kazimierą [minimas] <u>Stanislovas Kosakovskis</u>.</p>	[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]
---------------	--	--

	<p><u>Jonas, Paulius, Mykolas, Steponas Kosakovskiai</u> – iš Minsko [vaivadijos].</p>	
Kosovskis	<p><u>Jonas Kosovskis</u> – tarp balsavusiųjų už Vladislavą IV iš Minsko vaivadijos.</p>	
Košulis	<p>Žemaičių Kunigaikštijoje.</p>	
Kotlinskis	<p><u>Samuelis Kotlinskis</u> – tarp balsavusiųjų už Joną Kazimierą iš Minsko [vaivadijos].</p>	
Kotovičius	<p><u>Kotovičiai</u> – Trakų ir Smolensko vaivadijose. Turi Vrembų herbą. ‘Aleksandras Kotovičius – Naugarduko vaivada.’ <u>Andrius Kotovičius</u> 1549 m. [paminėtas kaip] Gardino izdininkas, o 1590 m. – kaip Gardino žemės raštininkas, galop – teisėjas. ‘Leonas Kotovičius – *LDK arklidžių viršininkas.*’ <u>Paulius Kotovičius</u> [minimas] tarp balsavusiųjų už Vladislavą IV iš Trakų [vaivadijos]. Tarp balsavusiųjų už Joną Kazimierą minimi <u>Eustachijus Kotovičius</u> iš Naugarduko Trakų, <u>Jonas Kotovičius</u> iš Naugarduko [vaivadijos]. <u>Andrius Kotovičius</u> – ŠKD kambarinis, Gardino seniūnas, LDK virtuvės viršininkas, galop LDK raštininkas. *Andriaus broliai – Eustachijus, Vilniaus kanauninkas, ŠKD sekretorius, ir Jonas, Oršos stalininkas.* ‘Jonas Kotovičius – žymus karys prie Aleksandro Gosevskio. Jo sūnūs: Aleksandras, Andrius, Jonas.’ <u>Aleksandras Kotovičius</u> – ŠKD kaip sekretorius, Vilniaus ir Smolensko kanauninkas, Starodubo infuluotasis prepozitas. Atliko pasiuntinystę į Romą, Smolensko vyskupo Pranciškaus Isaikovskio vardu pareiškdamas Apaštalažemės Sostui [?] klausimą ir ten daug nuveikė pagal [vyskupo] prašymą Smolensko bažnyčiai papuošti. Jis nepaprastai pasitarnavo Respublikos komisarams per 1658 m. komisiją su maskvėnais. ‘Jonas *žuvo* per Smolensko gynimą. Andrius kaip *karaliaus kambarinis* [dalyvavo] pasiuntinystėje į Maskvą *ir ten mirė* su Kazimieru *Pacu*.’</p>	<p>[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]</p>

Kotovickis	Jonas Kotovickis – Polocko raštininkas, 1581 m. – tos pačios vaivadijos išdininkas.	
Kotovskis	Kotovskiai [gyvena] Žemaitijoje. Karingi vyrai. <u>Kristupas Kotovskis</u> [minimas] tarp balsavusiųjų už Joną Kazimierą. Žuvo prie Lojovo, kai, su didžiule narsa ėmėsis vadovauti ginkluotai prastuomenei, puolė kazoko Kričevskio stovyklą ir, jau stovėdamas ant pylimo, krito, pervertas kulkos.	

[p.] 180

	<u>Kojičanas-Sulkovičius</u> , arba, kaip kiti rašo, Sukovičius, Horodlėje gavo <u>Vančiko</u> ⁹² herbą.	Kojičanas
	<u>Kazakevičiai</u> – žemaičių bajorai. <u>Kazimieras Kazakevičius</u> [minimas] 1621 metų surašyme. N. Kazakevičius, dievobaimingas ir tikėjimui karštai atsidavęs vyras, iš Žemaičių arkidiakono buvo paskirtas sufraganu ir Spigato vyskupu.	Kazakevičius
[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]	<u>Kozekai</u> – garsi Lietuvoje giminė, [turinti] <u>Herburto</u> herbą. Jį turi sudaryti trys Kalavijai, įsmeigti į žalią Obuolį, raudoname lauke; ant šalmo – trys Stručio Plunksnos. N. Kozekas – jo dukterė ištekėjo už Teodoro Polubinskio, Naugarduko vėliavininko Stanislovo Polubinskio senelio.	Kozekas
[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]	<u>Kozelai</u> turi įvairių prievardžių, kaip antai Poklenskiei [ar] Jasneckieiai. Jų pavardė kilusi nuo valdos, mat į Lietuvą iš Seversko atsikėlė du broliai <u>Savičiai-Kozelai</u> , o jų palikuonys vieni vadinasi Poklenskieiais, o kiti – Jasneckieiais. Jie turi savą herbą, o būtent Jauną Mėnulį su trimis Strėlėmis raudoname lauke. ‘Ivanas Kozelas, kurio sūnūs – Fabijonas, Gabrielius ir Filonas.’	Kozelas

⁹² Orig.: *Wańczyk*.

<p>[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]</p>	<p><u>Fabijonas Kozelas-Poklenski</u> – Vilniaus vaisks, vėliau Ašmenos vėliavininkas, atsisakė iš Vladislavo IV priimti senatoriaus vietą.</p> <p><u>Kazimieras Kozeleckis</u>, Fabijono sūnus, – Upytės stalininkas. Turėjo palikuonį.</p> <p><u>Kozeleckiai</u> – lenkų giminė, atsikėlusį į Lietuvą. Pulkininkas Kozeleckis.</p> <p>Jo sūnūs.</p> <p><u>Kozikos</u> – pas Paprockį minimas <u>Stanislovas Kozika</u>, pas <u>Okolskį</u> iš balsavusiųjų už Vladislavą IV – <u>Jurgis Kozika</u>. Okolskis tvirtina, kad jie turi Gulbės herbą⁹³. <i>Dorybės lizdo</i> p. 1168⁹⁴ [Paprockis] rašo <u>Kozica</u>, [nurodydamas] Gulbės herbą, ‘bet Kozikai [turi] Korčaką⁹⁵’.</p> <p><u>Kozinski</u>. Paprockis p. 677⁹⁶ paminėjo Voluinės vėliavininką <u>Grigalių Kozinskį</u> ir jo brolių <u>Ivaną</u>, <u>Gabrielių Kozinski</u> į iš nukautas totorių prie Sokolo. Herbe virš Pasagos jie turi Ietį, rankena atremtą į Pasagos viršų. Šis herbas yra išvestas iš <u>Zagrobos</u>, todėl manau, kad jo laukas turi būti žydras, o ant šalmo turi būti Sparnas, pervertas Strėlės. Bet <i>Dorybės lizdo</i> p. 1129⁹⁷ ant šalmo yra 3 Stručio Plunksnos.</p>	<p>Kozeleckis Kożikas</p> <p>Kozika</p> <p>Kozinski</p>
---	--	---

⁹³ Szymon Okolski, *Orbis Polonus*, t. 2, p. 34.

⁹⁴ Bartosz Paprocki, *Gniazdo Cnoty*, p. 1168: „Stániŕlaw Kożicá maż ŕlawny. Ci wŕzyŕcy idá z iedne° Domu ŕpoŕá Jáwgiel.“

⁹⁵ Gajlis nurodo, kad Kozikų herbas yra Kryžlankis, žr.: Tadeusz Gajl, *op. cit.*, p. 285.

⁹⁶ Kojalavičius prie Kozinskių nupiešė Kolenskio (Zdano) herbą. Paprockis prie pastarojo rašo: „3dan Koilenŕki maż wielki ktory zabit od Tátar Roku 1577. then wielkoŕci Pogãŕkiey ŕam tylko meżny odpor dawaŕ gdy mu ŕtrzelby niezŕtaŕo zabit od wielkoŕci przemożon“ (*Gniazdo Cnoty*, p. 1127). Toliau jis nurodo savą Kozinskių herbą, susidedantį iš keturių laukų: viršuje kairėje – Zdanas, dešinėje – Penkiakampis, apačioje kairėje – Lelija (Gozdava), dešinėje – Korčakas. To herbo savininkais jis nurodo Grigalių (Hreor), Ivaną, Tichną (Tychno), Alekną (Olechno) ir Gavrilą (Havrelo) Kozinskius (p. 1129).

⁹⁷ Nurodytoje vietoje ant šalmo karūnos virš nuosavo Kozinskių herbo yra trys Povo Plunksnos.

	<u>Kojlevskiai</u> – to paties herbo, kurį turi Kozinskiai.	Kojlevskis
	<u>Aleksandras Kozubonskis</u> – tarp balsavusiųjų už Vladislavą IV Joną Kazimierą iš Vitebsko [vaivadijos].	Kozubonskis
	Jonas Krajevskis – tarp balsavusiųjų už Vladislavą IV. Okolskio liudijimu, [turi] <u>Gulbės herbą</u> ⁹⁸ . ‘Krajevskiai Lenkijoje turi herbe Raktą.’	Krajevskis
	<u>Stanislovas Krajekis</u> – tarp balsavusiųjų už Joną Kazimierą iš Smolensko vaivadijos.	Krajekis
	<u>Jonas Krasnickis</u> balsavo už Joną Kazimierą iš Brastos [vaivadijos].	Krasnickis
	Žemaitijoje 1621 m. – <u>Abraomas Krasovskis</u> . Florijonas [?] Krasovskis iš Trakų vaivadijos – tarp balsavusiųjų už Joną Kazimierą.	Krasovskis

[p.] 181

Kraupšas	<u>Kraupšas</u> – Žemaičių Kunigaikštijoje 1621 m. <u>Stanislovas Kraupšas</u> – generaliniame bajorų surašyme.	
Kraznickis	<u>Kraznickiai iš Darbozeco</u> – tarp balsavusiųjų už Vladislavą IV iš Trakų vaivadijos minimi Jonas, Jokūbas, Martynas Kraznickiai iš <u>Darbozeco</u> .	
Kraževičius	<u>Mikalojus Kraževičius</u> balsavo už Joną Kazimierą iš Minsko vaivadijos.	
Krempskis	<u>Žygimantas Krempskis</u> balsavo už Joną Kazimierą iš Brastos [vaivadijos].	
Kromskis	Andriejus Kromskis – belaisvis Maskvijoje, 1509 m. sugrąžinamas karaliaus Žygimanto.	

⁹⁸ Szymon Okolski, *Orbis Polonus*, t. 2, p. 10.

<p><u>Krošinskis</u></p>	<p>Kunigaikščiai <u>Krošinskiai</u> savo kilmę veda iš Kęstučio sūnaus Vygando.⁹⁹ Jam gimęs <u>Grigalius</u> Severske įkūrė <u>Krošino</u> pilį, nuo jos tiek jis, tiek ir jo palikuonys pradėti vadinti kunigaikščiais Krošinskiais. Apie tai turį [parašyta] <u>totymiškoje</u> panegirikoje, išspausdintoje Vilniuje 1652 m.¹⁰⁰ [<u>Krošinskiai</u>] nuo senovės naudojasi tokios formos herbu raudoname lauke; jį vadina <u>Žvakide</u>. Švč. Trejybės vienuolyno Vilniuje bažnytinės knygos, į kurias paprastai įrašomi mecenatų ir valdovų vardai, mini štai tokius [asmenis]: <u>kunigaikščius Romaną, Petrą, Florą, Suriną Krošinskis</u>. Iš to išeina, kad jie yra lietuvių giminės. Nors vėliau, kai Seversko kraštas atiteko Maskvėnui, jų palikuonys pasielgė taip pat. Savo ruožtu, jis¹⁰¹ iš Maskvijos pirmas, tiksliau kalbant, iš Maskvėnui pajungto Seversko pirmas sugrįžo [į Lietuvą].</p> <p><u>Kunigaikštis Ivanas Krošinskis</u> – Upytės seniūnas, karalienės Elenos rūmininkas. Jis su ja 1494 m. atvyko į Lietuvą, iš karaliaus amžinos [nuosavybės] teise gavo <u>Rokiškio</u> valdą. Su <u>Gornostajūte</u> susilaukė sūnų <u>Petro</u> ir <u>Aleksandro</u>.</p> <p><u>Kunigaikštis Aleksandras Krošinskis</u>, mokytas vyras, aplankė užsienio tautas, mirė bevaikis.</p>	<p>[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]</p>
--------------------------	--	---

⁹⁹ Virš šio sakinio smulkios raidėmis pažymėtas su gimine susijęs faktas: „Maskvos dokumentuose prie 1487-ųjų, paskutiniųjų Kazimiero Jogailaičio [valdymo] metų, nurodyta, kad karalius per pasiuntinius pareikalavęs kunigaikščių Krošinskių valdų, kurias maskviškiai anksčiau [?] užgrobė“.

¹⁰⁰ Greičiausiai čia minima knyga: Laurentius Alexander Kollosowicz, *Gratulatio nuptiarum inter perill. ac mm. d[omi]nu[m] d. Carolum Georgium a Kroszyno Kroszynscium et perill. ac m[agnifi]ca[m] d[omi]nam d. Elizabetham per[i]ll. ac m[agnifi]c[i] d[omi]ni d. Vilhelmi a Tyzenhauzen, capitanei Kupiscensis filiam, die 21 Ianuarii anno 1652. Vilnae feliciter celebratarum* per Laurentium Kollosowicz exhibita, W Wilnie: W drukarni oycow Bażilianow S. Troycy, [1652]. Dėl knygos retumo (žinomi du egzemplioriai, saugomi Varšuvoje, Nacionalinėje bibliotekoje, ir Vroclave, Osolinskių nacionalinio instituto bibliotekoje) informacijos patikrinti nepasisekė.

¹⁰¹ Kojalavičius šiame sakinyje tarinį vartoja nebe daugiskaitos, o vienaskaitos forma, nors prieš tai pasakojo apie kelis kunigaikščius Krošinskis.

	<p><u>Kunigaikštis Petras Krošinskis</u>, mokytas vyras, taip pat dėjo pastangų užsienyje įgyti išsilavinimą. Buvo vedęs Golovčinskaitę. Didžiai turtingas vyras. Upytės ir Šeduvos seniūnas. Paliko sūnus Jurgį ir Mikalojų.</p> <p>Kunigaikštis <u>Mikalojus Petraitis Krošinskis</u> – karys, Leono Sapiegos kuopos vado pavaduotojas. Narsuolis: per vieną susirėmimą, liaudies [kalba] <i>Harcu</i>, užmušė 17 priešų. Rokošinio karo metu kovėsi karaliaus pusėje, per mūsų buvo kulkos sužeistas į kairę ranką. Per Maskvos karą prie Smolensko buvo sužeistas į dešinę ranką; kai į žaizdą įsimetė užkratas, [Mikalojus] mirė karo stovykloje.</p> <p><u>Kunigaikštis Jurgis Petraitis Krošinskis</u> – Inturkės ir Naujasodžio seniūnas, karys, pagarsėjęs prie [karaliaus] Stepono ties Polocku, prie Zigmanto – prieš rokošininkus ir Livonijoje. Žmona – Vesiolaitė.</p> <p><u>Kunigaikštis Karolis Jurgaitis Krošinskis</u> – žmona Tizenhauzaitė.</p>	
Krotkis	‘[Krotkis] iš Žemaitijos [persikėlė] į Ašmenos [pavietą]. <i>Dorybės lizdas</i> lap. 1194 [ji] priskiria prie Radvano [herbo ir] mini Jonaitį Krotkį.’	
Krukovskis	<u>Zacharijas Krukovskis</u> – tarp balsavusiųjų už Joną Kazimierą. Tas pats vėliau buvo Oršos pilies raštinninkas. Jų buveinė yra Mstislavlio vaivadijoje. Turi <u>Radvano</u> herbą, sujungtą su Naktikovu.	[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]

[p.] 182

	<u>Sebastijonas Krunevičius</u> – Mozyriaus pastalininkis. ¹⁰² 1609 m. buvo paskirtas komisijon išaiškinti	Krunevičius
--	---	-------------

¹⁰² Virš šio sakinio viršutiniu lapo pakraščiu ir kairės parašės viršuje įrašytos žinios apie giminės pradininką ir jo palikuonis. Pirmasis sakinytis apie Seniušką Krunevą užrašytas lenkiškai, kiti – lotyniškai (su keliais lenkiškais žodžiais –

[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]	<p>Mozyriaus pilies padegėją. <u>N Krunevičius</u> – <u>Lydos</u> ‘Mozyriaus’ pakamaris; jo sūnus – Kazimieras. [‘Krunevičių herbas’]: Kryžius tarp 2 Pusmėnulių; ant šalmo – 3 Stručio Plunksnos.’</p> <p><u>Kazimieras Krunevičius</u> – Mozyriaus taurininkas; [minimas] tarp balsavusiųjų už Joną Kazimierą iš Vilniaus vaivadijos; vėliau – [...] pulkininkas.</p> <p><u>Grigalius Krunevičius</u> – karys Pauliaus Sapiegos [pajėgose], generalinis karo teisėjas, Mozyriaus vėliavininkas.</p> <p><u>Kasparas Krupickis</u> – tarp balsavusiųjų už Vladislavą iš Brastos vaivadijos.</p> <p><u>Jonas Krupskis</u> – tarp balsavusiųjų už Vladislavą iš Vitebsko vaivadijos.</p>	<p>Krupickis</p> <p>Krupskis</p>
[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]	<p><u>Kščonovičiai</u> – sena garsi [giminė] Žemaičių Kunigaikštijoje. Herbe turi Pusmėnulį su apverstu <u>Pruso</u> [Kryžiumi]. Laukas – raudonas.</p> <p><u>N. Kščonovičius-Stravinskis</u> (nuo Stravos valdos) – Minsko vaivada.</p> <p><u>Mikalojus Kščonovičius</u> – Nevelio seniūnas. Jo sūnūs: <u>Stanislovas</u>, kuris žuvo, užmuštas Maskvijoje, ir <u>Petras Kščonovičius</u> – [šis] iš pradžių buvo vedęs kunigaikštę Pronskaitę, o paskui – Vitebsko vaivados Nasilovskio dukterį, su kuria susilaukė sūnaus [Jurgio].</p>	<p>Kščonovičius</p>

pareigų pavadinimais): „Seniuška Krunevas – karaliaus Kazimiero [laikais] Kiconų [? *Kiconski*] vietininkas, tai yra *Wa[.]idcy*. Jo sūnus Hiacintas Krunevičius – Ovručo [? *Owrucczensis*] seniūnas. Hiacinto [sūnus] Bogdanas – Mozyriaus žemės raštininkas. Bogdano sūnūs: Paulius, Pilypas, Semionas [ir] Filonas. Paulius Krunevičius – Lydos vėliavininkas. Pauliaus [sūnus] Jonas Krunevičius – Mozyriaus pakamaris. [Jam] gimė Kazimieras Aleksandras [? *Alex*] – dabar Mozyriaus pulkininkas. Kitas Pauliaus sūnus Sebastijonas Pilypas – Mozyriaus žemės teisėjas. Semionas – Hnidavo [? *Hnidaviensis*] seniūnas, mozyriaus pulkininkas. Filonas – Zalesės [? *Zaleskj*] seniūnas, šKD rotmistras. Filono sūnui Sebastijonui, Mozyriaus pastalininkui, gimė Grigalius – karys, [...] *gener. milit.*, Mozyriaus vėliavininkas“.

<p><u>Jurgis Kščonovičius</u> – Vilniaus vėliavininkas. <u>Jono ir Jurgio tėvas</u>.</p> <p><u>Jonas Jurgis Kščonovičius</u> – minimas kaip Piarnu pakamaris.</p> <p><u>Petras Kščonovičius</u> – kvartinėje [kariuomenėje] pagarsėjęs karys, kritęs nuo totorių.</p> <p><u>Stanislovas ir Samuelis Kščonovičiai</u> krito nuo turkų Chotino mūšyje.</p> <p><u>Jonas ir Adomas Kščonovičiai</u> – garsūs kuopų vadai. Antrasis buvo Trakų pataurininkis – taip pasirašė susitarimą¹⁰³ per Jono Kazimiero rinkimus.</p> <p><u>Aleksandras Kščonovičius</u>, nuo valdų turėjęs Grebinskio pavardę, – garsus karys [kovose] prieš švedus ir ‘maskvėnus’.</p>	
<p><u>Jonas Krečetovskis</u> – tarp balsavusiųjų už Vladislavą IV iš Naugarduko [vaivadijos].</p>	Krečetovskis
<p><u>Samuelis Krečotas</u> balsavo už Joną Kazimierą iš Minsko [vaivadijos].</p>	Krečotas
<p><u>Danielius Krečovskis</u> – tarp balsavusiųjų už Vladislavą iš Vilniaus vaivadijos.</p>	Krečovskis
<p><u>Jonas Kremenevskis</u>, šKD sekretorius, – tarp balsavusiųjų už Vladislavą iš Smolensko [vaivadijos].</p>	Kremenevskis
<p>Krentovskiai – lenkų giminė. <u>Stanislovas iš Bžezės Krentovskis</u>, atitarnavęs kariuomenėje Livonijoje, pirmasis įsikūrė Lietuvoje ir Žemaitijoje. šKD sekretorius. Minimas tarp balsavusiųjų už Vladislavą iš Trakų vaivadijos ir už Joną Kazimierą iš Žemaičių Kunigaikštijos. Jo sūnūs <u>Jeronimas ir Jonas</u>.</p> <p><i>Dorybės lizdas</i> p. 1001 juos mini prie Zadoros herbo¹⁰⁴.</p>	Krentovskis

¹⁰³ Orig.: *pacta conuenta*.

¹⁰⁴ Bartosz Paprocki, *Gniazdo Cnoty*, p. 1001: „Krżetowfcy / w Opoczynfk. Powiecie / y w Litwie ieden Dom zacny“. Pastaroji frazė Kojalavičiaus tekste užrašyta dešinėje į dvi nelygias dalis padalintoje vidurinėje skiltyje.

Krickis	<u>Krickiai iš Bišovco</u> yra čekų kilmės giminė; herbe turi Šarvuotą Ranką, laikančią <u>Plunksnas</u> , pavadinintas <u>Kita</u> . <u>Adomas Krickis iš Bišovco</u> – ŠKD rūmininkas, Eišiškių seniūnas. Jo brolis <u>brofėnas</u> buvo Gardino prepozitas, Vilniaus scholastikas.	[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]
Kričevskis	<u>Kričevskis-Kerdiejus</u> – Brastos žemės teisėjas, 1569 m. [paskirtas dirbti] komisijoje [Lietuvos] įstatymams pataisyti. 'Albertas Kričevskis – garsus karys, prie Smolensko buvo pulko vadas, prie Kuoknesės – velitų [?] vadas; mirė 1622 m.'	[Herbo piešinys]
Kričkovskis	<u>Stanislovas Kričkovskis</u> balsavo už Vladislavą iš Brastos vaivadijos.	
Krivickis	<u>Jonas ir Sventoslavas Krivickiai</u> balsavo už Joną Kazimierą iš Mstislavlio [vaivadijos].	
Krivecas	Krivecai [gyvena] Vilniaus ir Vitebsko vaivadijose, turi <u>Ostojos</u> herbą. <u>Grigalius Krivecas</u> – Oršos pilies raštininkas.	[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]
Kryževičius	<u>Motiejus Kryževičius</u> – Žemaitijoje 1621 m.	
Kriveckis	<u>Kriveckiai</u> – Palenkėje; turi <u>Kerdiejos</u> herbą. [Skydo] viena pusė turi būti žydra su trimis baltomis Lelijomis; kita pusė – raudona. Ant šalmo – trys Stručio Plunksnos. <u>Juozapas Kriveckis</u> .	[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]
Kucharskis	<u>Kucharskiai</u> – Polocko vaivadijoje.	
Kučukas	<u>Kučukai</u> – garsi giminė, turinti <u>Sestrencevičių</u> pavardę. Jie turi štai tokį herbą. <u>Kučukas</u> prie Jogailos buvo kunigaikščio kambarinis. Kariuomenės vadas, kai Jogailos paliepimu Kęstutis buvo pasmaugtas Kriavo kalėjime.	[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]

<p>Kudrevičius</p> <p>Kukelis</p>	<p><u>Kučukas</u> prie karaliaus Kazimiero 1454 m. paminėtas kaip kuopos vadas Choinicos mūšyje; jis buvo vienas iš penkių, apsaugojusių karalių nuo [mirtino] pavojaus. Tas pats asmuo nuo Lietuvos didikų atliko pasiuntinystę į Lenkiją, kad pareikalautų iš [lenkų sugrąžinti] Podolę, grasinant nutraukti sudarytą uniją ir paskelbti karą.</p> <p><u>Motiejus Kučukevičius</u> – pasiuntinys į Maskvą 1499 m.</p> <p>Okolskis prie žodžio <i>Sestrencevičius</i> sako, kad jų esama įvairių, ir vieni vadinasi Kučukais, o kiti – Bogušais¹⁰⁵.</p> <p><u>N</u> [Petras] <i>Sestrencevičius-Kučukas</i>, mokytas vyras, išleido lotynišką panegiriką kunigaikščiui Kristupui II Radvilai, Vilniaus vaivada, LDK didžiajam etmonui, ir lenkišką poemą, kurioje apdainavo karinę savo giminaičio Smolensko vaivados Aleksandro Gosevskio šlovę¹⁰⁶.</p> <p><u>Kudrevičiai</u> – Lietuvoje, Trakų vaivadijoje. Jie naudojami Gulbės herbu, bet ant šalmo turi 3 Stručio plunksnas. Tarp balsavusiųjų už Joną Kazimierą iš Trakų vaivadijos minimas <u>Mikalojus Kudrevičius</u>, Kauno žemės raštininkas, ir <u>Juozapas Kudrevičius</u>, Žemaičių pilies teisėjas iš Žemaičių Kunigaikštijos.</p>	<p>[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]</p>
-----------------------------------	---	---

¹⁰⁵ Szymon Okolski, *Orbis Polonus*, t. 3, p. 116 (čia nurodyta tik tai, kad kai kurie Sestrencevičiai vadinami Bogušais).

¹⁰⁶ Viena iš paminėtų knygų: Petrus Sistrzencewicz, *Laudatio funebris illustrissimi fortissimique Herois do[m]ini do[m]ini Christophori Radziwiłł Sacri Romani Imperii principis... patris patriae scripta a Petro Sistrzencewicz*, [Lubecae ad Chronum]: Excudebat Ioannes Kmīta, [1641]. Lenkiškos poemos nemini nei Karolis Estreicheris, nei Marija Ivanovič, todėl neatmestina galimybė, kad tokio kūrinio būta, bet nebūtinai išspausdinto.

[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]	<p><u>Adomas Kukinas</u> – Žemaitijoje 1621 m.</p> <p><u>Volčekas Kukva</u> Horodlės seime gavo <u>Pusožio</u> herbą.</p> <p><u>Mikalojus Kukva</u> – prie Žygimanto Augusto ŠKD rūmininkas. Jo sūnūs:</p> <p><u>Mikalojus</u>, <u>Jeronimas Kukva</u>, <u>Jonas Kukva</u>.</p> <p>Raudoname lauke rudos spalvos Asilo Galva, ant karūnos Raguotas Ožys iki pusės.</p>	Kukinas Kukva
	<p><u>Andrius Kulas</u> – Eustachijaus Soloucho viceprefektas; dalyvavo 1567 m. pergalingame mūšyje prieš maskvėnus Ivansko lauke.</p>	Kulas
	<p><u>Kulokai</u> minimi tarp balsavusiųjų už Joną Kazimierą iš Vilniaus vaivadijos. <u>Stanislovas</u>, <u>Florijonas</u>, <u>Jonas</u>, <u>Venclovas Kučukai</u> [!].</p>	Kulokas
	<p><u>Jurgis Kulikovskis</u> – tarp balsavusiųjų už Vladislovą IV iš Brastos vaivadijos.</p>	Kulikovskis
	<p><u>Andrius Kulševičius</u> ir <u>Jokūbas</u> [Kulševičius] – Žemaitijoje 1621 m.</p>	Kulševičius
	<p><u>Kulvinskiai</u> taip pavadinti nuo Kulvos valdos; gausi giminė Žemaičių Kunigaikštijoje ir Trakų vaivadijoje, Kauno pavieta. <u>Herbas</u> – <u>Vienaragis</u>.</p>	Kulvinskis
	<p>Jurgis Kumelskis – Žemaitijoje 1621 m.</p>	Kumelskis
	<p><u>Kuncevičiai</u> – senovinė garsi giminė Lietuvos DK. Okolskis juos kildina iš <u>Šventičo</u> Hotaškos ir [jo] sūnaus Jonuškos, todėl praminto Kunca, kad paskutinis priėjo prie krikšto, [valdant] Jogailai¹⁰⁷. Bet [dėl to] šis turi vadintis veikiau <u>Konca</u> (apie tai, kad tokia giminė yra Lietuvoje, parašiau aukščiau). Tačiau pagal [žodinę] tradiciją, kuri nuo protėvių perduodama šioje giminėje, [nurodoma, kad] ji</p>	Kuncevičius

¹⁰⁷ Szymon Okolski, *Orbis Polonus*, t. 2, p. 15.

<p>[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]</p>	<p>prasideda nuo <u>Gineičio Kuncevičiaus</u>. Vyresnis už jį <u>Milius Gineitis</u> pasirašė 1401 m. uniją. Gineitis Kuncevičius 1413 m. Horodlėje gavo <u>Zarembos</u> herbą. Bet jo palikuonys turi Gulbės herbą, *suteiktą didžiojo Lietuvos kunigaikščio,* kadangi kažkuris iš jų karalių Aleksandrą (prie kurio gausūs lietuvių Vytautą, žygiavusį su kariuomene į Prūsiją, be nuostolių pervedė pelkėtomis vietomis ir miškais. Okolskis apie šią giminę rašo, kad <u>Bagdonas Kuncevičius</u> buvo sūnus Smolensko kaštelionas ir dar mini <u>Motiejų, Trakų tėvūną</u>¹⁰⁸. <u>Ivanas Bagdonaitis</u> Kuncevičius – jam karalius Žygimantas 1-asis Kauno apylinkėse paskyrė keturis kaimus. <u>Ivanas Ivanaitis</u> Kuncevičius – Jurbarko, Novavolės [?] seniūnas¹⁰⁹, Kauno girių viršininkas. <u>Teodoras Ivanaitis</u> – Gardino vėliavininko <u>Jokūbo Kuncevičiaus</u> tėvas. Šitai [pateikia] Okolskis. Be jų, aš dar paminėsiu šiuos žymius tos giminės vyrus. ‘Jokūbas Kuncevičius, kurio žmona Ona buvo LDK raštininko Bagdono Sapiegos duktė.’ <u>Motiejus Kuncevičius</u> – prie karaliaus Aleksandro jis 1502 ir 1503 m. atliko pasiuntinystes į Maskvą. <u>Jonas Kuncevičius</u> – kažkuriame laidotuvių pamokslė minimas kaip Trakų tėvūnas. <u>Mikalojus Kuncevičius</u> – garsus giminystės ryšiais [vyras], nes vieną dukterį Barborą ištekino už Lietuvos DK išdininko Mikalojaus Naruševičiaus, o kitą – už LDK maršalkos, Trakų kašteliono M. Tolvaišo; [šis su ja] susilaukė Adomo.</p>	
---	--	--

¹⁰⁸ *Ibid.*

¹⁰⁹ Orig.: *Capitan. Jurborg. Nououol.*

	<p><u>Jonas Kuncevičius</u> – Naugarduko pakamaris. Jo sūnus <u>Samuelis Kuncevičius</u> – vyras, savu metu užvis labiau gerbiamas už iškalbą ir teisingą teisimą. <u>Lydos žemės teisėjas</u>. Žmona Palubinskytė. Paliko sūnus: <u>Konstantiną</u>, Joną, dominikonų ordine gavusį Alfonso vardą, Kristupą, Kazimierą [ir] Mykolą. <u>Gardino vėliavininkas Jokūbas</u> – jis 1609 ir 1613 m. buvo Gardino išdininkas. Jo sūnus <u>Mikalojus Kuncevičius</u>, iš pradžių Pinsko pastalininkis, o paskui pakamaris, 1632 m. pasirašė susitarimą su išrinktu karaliumi Vladislavu IV. Vyras, visada [palaikęs] optimatų pusę. <u>Motiejus Kuncevičius</u>. Jo sūnus: <u>Baltazaras</u>, Ašmenos <u>paseniūnis</u>, N. Kuncevičius – šio sūnus <u>Motiejus Kuncevičius</u> bei jo brolis [?]. <u>Jokūbas Motiejaitis Kuncevičius</u> – Lydos vėliavininkas, Kaniavos seniūnas, galop – <u>Lydos pakamaris</u>. Karybą išmanantis vyras. Prie Mogiliovo vadovavo bajorų kuopoms – ir prieš Maskvėną, su kuriuo vėliau taip sutarė, kad išsaugotos bajorijos likučiai jam lieka skolingi už Lydos ir Valkavisko pavietus. Turi sūnų. Tarp balsavusiųjų už Vladislovą minimi <u>Konstantinas</u> ir <u>Aleksandras</u> – iš Vilniaus, Aleksandras – iš Trakų [ir] Gabrielius – iš Vilniaus [vaivadijos]. [Genealoginis] medis, išspausdintas Lydos vėliavininko žmonos laidotuvių pamokslė, apima išaugusios giminės [narių] eilę¹¹⁰; sekdamas Okolskiu, aš prie jos dar pridėdu Bagdono palikuonis.</p>	<p>[Tekstinėje dalyje šioje vietoje Kuncevičių giminės genealoginis medis]</p>
--	---	--

¹¹⁰ Aleksy Dubowicz, *Haft ręką Bożą nądobrey duszy wielmożey jey mosći pániey Heleny Sapiezanki Kuncewiczowey, chorążyney Lidżkiey Koniawskiey Dubickiey &c. położony*, a przez w.x. Alexego Dubowicza, archimádrytę Wileńskiego / przy pogrzebie żáłośnym roku 1645 mśćá Lutego / dnia 23. w cerkwi S. Troyce Oycow Bazilianow w Wilnie kazaniem obiáśniony, [Wilno]: W drukarni tegoż monastera, [1645], lap. E⁴ recto–F² recto esama ne grafinio (medžio ar kitokia forma), o žodinio giminės aprašymo (naudotasi egz. LMAVB – L–17/130).

	<p>Atsižvelgus į Pinsko pakamario amžių arba (šiam 40 ir daugiau metų esant vyresniam nei Samuelio jaunuoliai sūnūs), darosi aišku, kad jis greičiau turi būti laikomas broliu, todėl nė kaštelionas Bagdonas nebuvo tikras LDK arklidžių viršininko Jokūbo brolis. Šv. Juozapas Kuncevičius – mūsų amžiaus, [prasisėjusio po tūkstantis] šešisimtyjų [metų], grožis ir šlovė, Vitebske priėmęs kankinystę iš schizmininkų, nebuvo tos pačios giminės, o savo herbe turėjo Rožę. Apie jo kilmę ir gyvenimą [tu, skaitytojau,] rasi parašyta po kitų [dalykų] mano <i>Įvairenybėse apie Bažnyčios būklę Lietuvoje</i>¹¹¹. Jis buvo Polocko ir Vitebsko arkivyskupas, ir po mirties garsėjęs gyvenimo šventumu bei stebuklais. Popiežius Urbonas VIII jį paskelbė kankiniu.</p>	<p>[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]</p>
--	--	---

[p.] 186

	<p>Stanislovas Kuneika – Žemaitijoje.</p> <p>Jonas Kuniglis, Sovietcos seniūnas, minimas <i>Dorybės lizdo</i> p. 1197¹¹². 'Jo herbas – ant užpakalinių kojų piestu pakilęs Kiškis'.</p> <p><u>Andrius Duninas-Kuninskis</u> iš Polocko vaivadijos 1632 m. buvo išrinktas pasirašyti susitarimo su ką tik išrinktu karaliumi Vladislovu. 1633 m. jis buvo Iždo Tribunolo teisėjas.</p> <p><u>Kupreliai</u> – Trakų vaivadijos Upytės paviete.</p> <p><u>Mykolas Kuprelis</u> – Upytės žemės pateisėjis. 1613 m. [paskirtas] komisaru spręsti vaidams tarp Upytės ir Kuršo [gyventojų].</p>	<p>Kuneika</p> <p>Kuniglis</p> <p>Kuninskis</p> <p>Kuprelis</p>
--	--	---

¹¹¹ Albertas Kojalavičius-Vijūkas, „Įvairenybės apie Bažnyčios būklę Lietuvoje Didžiojoje Kunigaikštijoje“, in: idem, *Lietuvos istorijos įvairenybės*, d. 2, sudarė Darius Kuolys, iš lotynų kalbos vertė Rasa Jurgelėnaitė, Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2004, p. 37–41 (nelyginiuose puslapiuose).

¹¹² Bartosz Paprocki, *Gniazdo Cnoty*, p. 1197: „Kuniglis Jan Stároftá Sowiecki“.

<p>[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]</p>	<p>Jokūbas Kupstas – Žemaitijoje 1621 m.</p> <p><u>Kurčiai</u> – garsi giminė Lietuvoje; apie juos rašo Paprockis p. 677 [ir] Okolskis p. 511¹¹³. Pastarasis šios giminės savą herbą pavaizdavo štai taip. Ir jis dar mini <u>kunigaikštį Dimitrijų</u> Buloną [?] <u>Kurčą</u>, kurį Paprockis galbūt vadina <u>Dimitrijumi Kurčevičiumi</u>¹¹⁴ ir giria už karybos dalykus su Aleksandru, broliu bei Naugarduko žemės teisėju.</p> <p>Prie šitų reikia pridėti:</p> <p><u>Martynas Kurčas</u> – kuopos vadas prie Romano Sanguškos per 1567 m. ‘pergalingą mūšį Ivansko [lauke]’.</p> <p><u>Jonas Kurčas</u> – 1578 m. Minsko išdininkas; kitas to paties vardo ar gal ir tas pats – Mstislavlio išdininkas 1607 m.</p> <p><u>Andrius Kurčas</u> – Naugarduko žemės raštininkas, 1633 m. – Iždo Tribunolo teisėjas, 1634 m. – komisaras išmokėti kareiviams atlyginimus.</p> <p><u>Martynas Kurčas</u> – Tartu vaivada. Jis su Vasilijaus Korsako dukterimi Apolonija susilaukė sūnaus ‘Eustachijaus; su 2-ąja [žmona] Sapiegaite jam gimė Jonas Kurčas, Mykolas Kurčas’ ir <u>Stanislovas Kurčas</u>, kuris paminėtas tarp balsavusiųjų už Vladislovą IV iš Vilniaus vaivadijos.</p> <p><u>Eustachijus Kurčas</u> – iš pradžių Piarnu pakamarris, paskui – Vitebsko kaštelionas; jo žmona Tiškevičiūtė – Vilniaus vyskupo sesuo, pranciškonų funduotoja.</p> <p>Tarp balsavusiųjų už Joną Kazimierą iš Vilniaus vaivadijos minimi <u>Steponas</u> ir ‘Mykolo sūnus’ <u>Karolis Kurčiai</u>, iš Naugarduko – <u>Jonas Kurčas</u>, šKD rūmininkas, bei <u>Stanislovas Kurčas</u>.</p>	<p>Kupstas</p> <p>Kurčas</p>
---	--	------------------------------

¹¹³ Bartosz Paprocki, *Gniazdo Cnoty*, p. 1128; Szymon Okolski, *Orbis Polonus*, t. 1, p. 511.

¹¹⁴ Bartosz Paprocki, *Gniazdo Cnoty*, p. 1128: „Książ Bulhą Dymitr Kurczewic mąż fławny. Alexánder Kurczewic mąż fławny“.

<p>[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]</p>	<p>‘Stanislovo <u>Kurčo</u> sūnūs: <u>Jonas Kurčas</u>, Lydos vėliavininkas, <u>Steponas</u>, Lydos vaisksis, <u>Kazimieras</u>, kuris mūšyje prie Piliavcų buvo paimtas į nelaisvę, 7 metus praleido turkų galerose, sugrįžęs žuvo prie Varšuvos [?], kai ėjo pasiuntinio pareigas [?]. Šis [turėjo] <u>Radvano</u> herbą.’</p> <p><u>Jonas Kurkovskis</u> – tarp balsavusiųjų už Joną Kazimierą iš Mstislavlio [vaivadijos].</p> <p><u>Kurminai</u> – lietuvių bajorai. Vienas iš jų mano laikais buvo Vilniaus pilies teisėjas.</p> <p><u>Jonas Kurnickis</u> – pėstininkų kuopos vadas prie Žemaičių seniūno Jono Chodkevičiaus, užmuštas per Ulos pilies apgultį. Tos pavardės [asmenų] gyvena Lietuvoje, jie turi Abdanko arba Kosciešos herbą.</p> <p style="text-align: right;">Žiūrėk</p> <p><u>Filonas Kurnevičius</u> – 1590 m. Mozyriaus izdininkas. <u>Kazimieras Aleksandras Kurnevičius</u> – Mozyriaus taurininkas, 1648 m. pasirašė konfederacijos [akta]. <u>Juozapas Kurnevičius</u> – 1621 m. Žemaitijoje.</p> <p><u>Kurošus</u>, [gyvenančius] Mstislavlio [vaivadijoje], Okolskis mini prie <u>Ostojos</u> herbo¹¹⁵.</p> <p>Kristupas Kuropatva – tarp balsavusiųjų už Vladislovą IV iš Vilniaus vaivadijos.</p> <p>Kurovičius – žiūrėk [skyrelyje] apie Daugėlą-Zavišą, prie Zadoros herbo.</p>	<p>Kurkovskis</p> <p>Kurminas</p> <p>Kurnickis</p> <p>Kurnevičius</p> <p>Kurnevičius</p> <p>Kurošas</p> <p>Kuropatva</p> <p>Kurovičius</p>
---	---	--

¹¹⁵ Szymon Okolski, *Orbis Polonus*, t. 2, p. 359–378, Kurošų tarp Ostojos giminų nemini.

Kurovskis	Jonas Kurovskis – prie 1611 m. [nurodytas kaip] Rečicos išdininkas. <u>Andrius Kurovskis</u> 1648 m. iš Vilniaus vaivadijos balsavo už Joną Kazimierą. <u>Jonas Kurovskis</u> – 1621 m. Žemaitijoje.	
Kurpskis	<u>Kunigaikščiai Kurpskiai</u> (ne Krupskiai) kilmę veda iš Maskvijos: iš jos į Lietuvą persikėlė vienas iš jų, neapsikęsdamas Ivano Vasiljevičiaus tironijos. Palikuonys herbe turi [ant užpakalinių kojų] pakilusį Liūtą, tarsi pasiruošusį šuoliui. <u>Kunigaikštis Andriejus Kurpskis</u> pirmasis atvyko į Lietuvą. Dėl šios priežasties Maskvos kunigaikštis Ivanas Vasiljevičius suimta jo tarną nužudė kuo žiauriausiai; be to, vieną Maskvos vaivada, kuris pasirūpino palaidoti pastarojo kūną, taip kankino tiek kalėjimais, tiek ilgais kankinimais, kad [šis] galop pasimirė. ‘Tas pats Andriejus, kaudamasis Lietuvos pusėje, 1575 m. maskvėnams prie Velikije Lukų padarė didžiausių nuostolių.’ <u>Kunigaikštis Dimitrijus Kurbskis-Jaroslavskis</u> – Upytės maršalka.	[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]
Kuženeckis	Žiūrėk – Koženeckis.	
Kušelis	<u>Mikalojus Kušelis-Hulidovskis</u> – tarp balsavusiųjų už Joną Kazimierą iš Vilniaus vaivadijos.	
Kutlevskis	<u>Kutlevskiai</u> – pagal Paprockio p. 673 ir Okolskio p. 438 gyvena Trakų vaivadijoje ¹¹⁶ ir turi <u>Pobugo</u> herbą žydrame lauke.	
Kvasnickis	Žiūrėk – Zlotas.	
Kvasas	Stanislovas Kvasas [minimas] Žemaičių Kunigaikštijos surašyme 1621 m.	[Tekstinėje dalyje šioje vietoje herbo piešinys]

¹¹⁶ Taip yra: Bartosz Paprocki, *Gniazdo Cnoty*, p. 1175; Szymon Okolski, *Orbis Polonus*, t. 2, p. 438.